Svenska Filminstitutet

ETT NATIONELLT FILMARVSCENTRUM

Förslag med kostnadsberäkning och finansiering

Diarienummer SFI-2026-299

Innehåll

1 Sammanfattning 4
2 Uppdrag och genomförande 6
2.1 Uppdraget 6
2.2 Bakgrund till uppdraget 6
2.3 Avgränsning och tolkning 7
2.4 Genomförande 7
3 Bevarande av filmarvet – nuläge 9
3.1 Läget sedan Filmutredningen 9
3.2 Filmarvet – vad det är och var det finns 10
3.3 Materialtyper 10
3.4 Aktörerna 15
3.5 Beredskap 22
4 Ett nationellt filmarvscentrum 23
4.1 Definition av ett nationellt filmarvscentrum 23
4.2 Tjänster 24
4.3 Kravbild 25
4.4 Nationell roll 27
4.5 Internationell jämförelse 27
4.5 Beredskap 28
4.6 Konkurrens 29
5 Scenarier och kostnader 30
5.1 Metod, avgränsning och tidslinje 30
5.2 Scenario 0 – nuläget som referens 31
5.3 Scenario 1 – Filminstitutet, SVT och KB 33
5.4 Scenario 2 – andra relevanta aktörer 34
5.5 Flytt, övergångsdrift och avveckling 36
5.6 Jämförelse 38
6 Finansieringsprinciper 40
6.1 Statens ansvar för bevarandet av filmarvet 41
6.2 Avgiftsprinciper 42
6.3 Behov av ramanslag 43
6.4 Risk för urholkning av finansieringen 44

6.5 Finansiering av etableringen 45
7 Anläggningens utformning och tillhandahållande 47
7.1 Utformning 47
7.2 Tillhandahållande 48
7.3 Beställarroll, byggtid och risker 49
8 Konsekvensanalys och vägval 51
8.1 Scenariernas konsekvenser 51
8.2 Förordad lösning 52
8.3 Genomförande och konsekvenser 55
8.4 Nästa steg 57
9. Bilagor
Bilaga 1. Genomförda dialoger
Bilaga 2. Dialogfrågor per aktörskategori
Bilaga 3. Ekonomisk kalkyl
Bilaga 4. Investeringskalkyl
Bilaga 5. Hyreskalkyl

1 Sammanfattning

Regeringen har gett Svenska Filminstitutet i uppdrag att lämna ett kostnadsberäknat förslag på ett nationellt filmarvscentrum med ändamålsenliga lokaler, teknik och personal för bevarande och digitisering av analog film från relevanta samlingar, och att föreslå hur centret ska finansieras. Förslaget har tagits fram i dialog med Kungliga biblioteket (KB), Sveriges Television (SVT) och ett trettiotal andra organisationer.

Inom tio år kommer Sverige att stå utan ändamålsenliga lokaler för sitt filmarv. Den största delen av landets analoga film finns hos Filminstitutet, SVT och KB, och ingen av dem har lokaler som möter de nivåer för bevarande, klimat och skydd som förslaget bygger på. Detsamma gäller även de andra mindre aktörer som hörts i arbetet med rapporten.

Två tidpunkter gör frågan akut: Filminstitutets magasin är fulla vid utgången av 2032, och tillståndet för nitratanläggningen i Grängesberg, landets enda för den äldsta typen av film, upphör i oktober 2034.

Bristerna i lokalerna kan till största delen inte byggas bort, och det krävs stora investeringar och engångskostnader utan att de grundläggande problemen löses. Filminstitutet föreslår därför i denna rapport att en ny anläggning uppförs där analog film, inklusive nitratfilm, kan bevaras och digitiseras under rätt förhållanden.

Anläggningen blir en viktig del av ett nationellt filmarvscentrum som drivs av Filminstitutet. Där förvarar även SVT, KB och andra relevanta aktörer sina filmsamlingar, men behåller rättigheterna till dem och nyttjar centrets tjänster för hantering och digitisering.

En statlig fastighetsförvaltande myndighet uppför och förvaltar anläggningen, och Filminstitutet hyr den i rollen som värd för filmarvscentret. Anläggningen uppförs med kravet att kunna skydda det svenska filmarvet på plats vid kris och krig.

Statens anslag till Filminstitutets filmkulturella verksamhet behöver öka med cirka 23 miljoner kronor per år för detta ändamål, från cirka 119 till cirka 142 miljoner kronor.

Uppförs ingen ny anläggning bedöms Filminstitutets kostnader ändå öka med cirka 10 miljoner kronor årligen. Till detta kommer cirka 65 miljoner kronor i engångskostnader de kommande 10 åren. Dessa ökade kostnader, som inte ryms inom ordinarie anslag, tillkommer enbart för att lösa problem kopplade till lokalerna och utan att något av de problem som utpekats av filmutredning och regering får en varaktig lösning.

Ett filmarvscentrum i enlighet med förslaget kostar staten enbart 13 miljoner kronor mer per år, innebär lägre engångskostnader och löser samtliga problem. Såväl fastighetsrelaterade som verksamhetsrelaterade och beredskapsrelaterade.

I full drift kostar centret cirka 93 miljoner kronor per år. Därtill kommer engångskostnader om cirka 56 miljoner kronor för flytten av samlingarna och avvecklingen av Filminstitutets anläggning i Rotebro.[1]

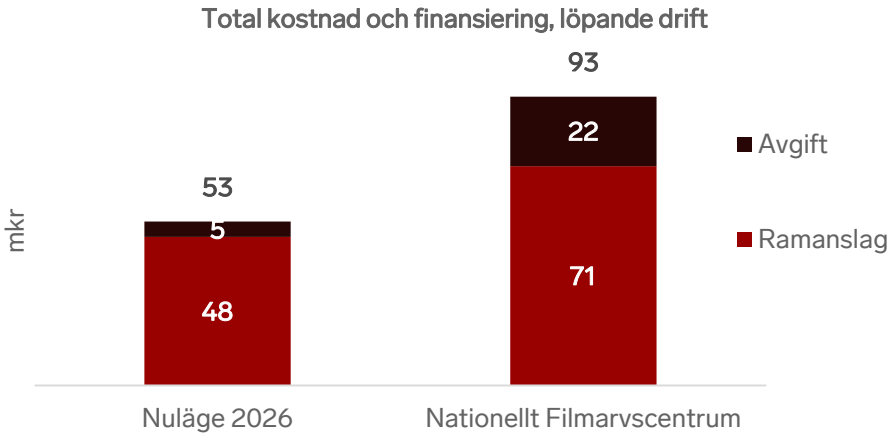

Förslaget bygger på att bevarandet av filmarvet är en gemensam nytta och ett statligt ansvar. Filminstitutet, SVT och KB är alla statligt finansierade och har samma problem, som ingen av dem kan lösa på egen hand. Staten behöver därför bära helhetsansvaret, samordna och garantera finansieringen.

Filminstitutet är centrets värd och största nyttjare, och dess egen förvaring bekostas inom ramen för det filmpolitiska uppdraget. Finansieringen för filmarvscentrum måste hållas åtskild från såväl statsstödet till film som public service-avgiften och får inte ske på bekostnad av dessa.

Medlen anvisas på ett anslag som räknas upp genom pris- och löneomräkning, så att verksamhetens långsiktighet säkras. En förvaringsavgift fungerar som en tröskel mot att centret används som allmän magasinering, men kan inte bära kostnaderna.

Regeringen föreslås under 2027 besluta om inrättande och finansiering av ett nationellt filmarvscentrum i enlighet med förslaget: en anläggning med plats för alla relevanta aktörer, som tas i bruk först och främst för Filminstitutets, KB:s och SVT:s analoga filmsamlingar.

Året därefter föreslås regeringen besluta om hur anläggningen ska uppföras via en av sina fastighetsförvaltande myndigheter. Från det beslutet tar det fem till sex år till en färdig anläggning. Det förutsätter mark med färdig detaljplan, annars kan planprocessen ta flera år till.

Med denna tidplan kan nitratfilmen flyttas in innan tillståndet i Grängesberg upphör i oktober 2034 och de stora kostnaderna kopplade till befintliga anläggningar undvikas.

Dröjer beslutet mer än ett år finns ingen marginal kvar och bevarandet av det svenska filmarvet är allvarligt hotat, såväl i fred som i kris och krig.

[1] Belopp anges i 2026 års prisnivå.

2 Uppdrag och genomförande

Regeringen har gett Filminstitutet i uppdrag att senast den 30 oktober 2026 lämna ett kostnadsberäknat förslag på ett nationellt filmarvscentrum för bevarande och digitisering av analog film, med förslag till finansiering. Frågan om ett samlat ansvar för filmarvet har återkommit sedan slutet av 1990-talet utan varaktig lösning, och Filmutredningen konstaterade 2025 att ansvaret är splittrat. Filminstitutet har tolkat uppdraget i två led: bevarandet av de analoga filmsamlingarna hos Filminstitutet, KB och SVT, och därtill andra relevanta aktörer samt magnetband och nitratstillbilder. Förslaget bygger på dialoger med ett trettiotal organisationer.

2.1 Uppdraget

I riktlinjerna för statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för budgetåret 2026 har regeringen gett Filminstitutet i uppdrag att lämna ett kostnadsberäknat förslag på ett nationellt filmarvscentrum med ändamålsenliga lokaler, teknik och personal för bevarande och digitisering av analog film från relevanta samlingar. I uppdraget ingår att föreslå finansiering av centret med utgångspunkt i ansvaret för de berörda samlingarna.

Synpunkter ska enligt uppdraget inhämtas från Kungliga biblioteket (KB) och Sveriges Television (SVT) samt från andra relevanta aktörer. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet senast den 30 oktober 2026.[2] Inga särskilda medel har tillförts för ändamålet, och uppdraget har utförts inom ram.

2.2 Bakgrund till uppdraget

Frågan om ett samlat ansvar för analog film har återkommit i statliga underlag sedan slutet av 1990-talet. Utredningen *Bevara dokumentärfilmens kulturarv* konstaterade att den icke-fiktiva filmen, som dokumentär-, industri-, hembygds- och undervisningsfilm, fanns spridd hos ett stort antal innehavare utan samlat ansvar, och föreslog ett centrum för dokumentär film med en filmvårdscentral i Grängesberg. Filmarkivet i Grängesberg inrättades 2002 men fick aldrig den finansiering som utredningen förutsatte, med följden att centrumtanken aldrig förverkligades.[3]

Digisam, det nationella samordningssekretariatet för digitalisering av kulturarvet vid Riksarkivet, föreslog 2015 i sin slutrapport att ansvaret för analog film skulle samlas hos

[2] Regeringsbeslut I:23, 2025-12-16, Ku2025/01141 (delvis) och Ku2025/01251, Riktlinjer för statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för budgetåret 2026.
[3] SOU 1999:41 *Bevara dokumentärfilmens kulturarv*; prop. 2001/02:1, utgiftsområde 17.

Filminstitutet. Regeringen behandlade frågan i kulturarvspropositionen (prop. 2016/17:116) och gav två uppdrag: Filminstitutet skulle utreda hur ett samlat ansvar borde utformas, och Filminstitutet och KB skulle gemensamt utreda förutsättningarna för en ökad nationell samverkan kring digitisering av audiovisuella samlingar. Filminstitutets utredning angav 2018 kraven på ändamålsenliga lokaler, fungerande teknik och bevarad yrkeskunskap, och den gemensamma utredningen behandlade bland annat Filminstitutets potentiella roll som nationell resurs för digitisering av film.[4]

Det betänkande som närmast föregick Filminstitutets uppdrag om ett filmarvscentrum är Filmutredningens *Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland* (SOU 2025:24). Utredningen bedömde att ansvaret för det analoga filmarvet är splittrat på för många aktörer och att de statliga resurserna behöver samlas.

I juni 2026 överlämnade regeringen propositionen *Ny politisk inriktning för ett starkare filmland* till riksdagen.[5] I den föreslås att de nuvarande sju filmpolitiska målen ersätts av tre, varav ett är att filmarvet bevaras och används, och att uppdraget om ett filmarvscentrum redovisas som en del av den nya politiken.

2.3 Avgränsning och tolkning

Uppdraget gäller analog film från relevanta samlingar. Med *relevanta samlingar* förstår Filminstitutet de analoga filmsamlingar som förvaltas av Filminstitutet, KB och SVT. De *andra relevanta aktörer* som uppdraget även anger har tolkats som andra förvaltare av kulturarvssamlingar som innehåller analog film. Genom dialogerna har en större problembild framträtt. Den analoga filmen är en del av ett kulturarv av rörlig bild och ljud som delar utmaningar inom bevarande, teknik och kompetens. Filminstitutet beskriver därför det nationella filmarvscentret i två utföranden:

- Ett avgränsat till de analoga filmsamlingarna hos Filminstitutet, KB och SVT.
- Ett som därtill omfattar övriga relevanta aktörer samt närliggande materialtyper.[6]

2.4 Genomförande

Arbetet har bedrivits som ett projekt inom Filminstitutet under perioden februari–oktober 2026. En arbetsgrupp med representanter från berörda verksamhetsområden har svarat för arbetet och en styrgrupp med Filminstitutets verkställande direktör som ordförande har beslutat om inriktningen.

KB och SVT har medverkat i enlighet med uppdragsformuleringen, och Filminstitutet har avgjort vilka övriga aktörer som skulle bjudas in till dialogerna. Uppdraget rör

[4] *Ett digitalare kulturarv – Digisams verksamhet 2011–2015*, Riksarkivet/Digisam (2016), s. 9; prop. 2016/17:116 *Kulturarvspolitik*; Filminstitutet, *Svenska Filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film* (SFI-2018-2087-3); Filminstitutet och Kungliga biblioteket, *Digitalisering av audiovisuella samlingar* (SFI-2018-537-2 / KB 1.1.5-2018-120).
[5] Prop. 2025/26:287, *Ny politisk inriktning för ett starkare filmland*, överlämnad den 18 juni 2026. Propositionen är inte beslutad av riksdagen.
[6] Med närliggande materialtyper avses magnetband och stillbilder på nitratbas.

bevarande, lokaler, teknik, kompetens och finansiering, och film finns hos många slags innehavare. De övriga aktörerna har därför valts efter sin relevans för dessa frågor. De är aktörer som själva innehar film, organisationer som företräder många mindre och enskilda innehavare, aktörer med kompetens inom fastighet och lärosäten med betydelse för kompetensförsörjningen.

Under våren 2026 genomfördes strukturerade dialoger med ett trettiotal organisationer.[7] Med KB och SVT genomfördes även uppföljande dialoger. Därutöver har tidigare utredningar, förstudier och ekonomiska underlag analyserats.

[7] Uppgifter om aktörernas bestånd, förhållanden och ståndpunkter kommer, där ingen annan källa anges, från dialogerna, som redovisas i bilaga 1.

3 Bevarande av filmarvet – nuläge

Filminstitutets magasin är fulla vid utgången av 2032, och tillståndet för nitratanläggningen i Grängesberg upphör i oktober 2034. Därefter saknas laglig nitratfilmsförvaring i Sverige, och gallring ger bara kortsiktigt utrymme. Analog film håller i sekler i rätt klimat, medan magnetband måste digitiseras. Filminstitutet, SVT och KB förvarar film i bristfälliga lokaler, och ingen samordnar filmarvets skydd vid kris och krig.

Filmarvets nuläge i Sverige är utförligt beskrivet i Filmutredningen. Kapitlet redovisar först vad som har förändrats sedan utredningen och vilka följderna blir (avsnitt 3.1). Därefter redovisas underlaget för förslaget: vad filmarvet är, de olika materialtypernas krav, aktörernas förutsättningar och beredskapen (avsnitt 3.2–3.5).

3.1 Läget sedan Filmutredningen

Filminstitutets arbete 2025–2026 har preciserat Filmutredningens bild på två punkter, och de avgör tidsramen för förslaget. I Filmutredningen uppges att Filminstitutets nuvarande lokaler räcker storleksmässigt för det egna innehavet. Filminstitutets inventering visar att förvaringskapaciteten är förbrukad vid utgången av 2032. Utredningen anger vidare att en ny byggnad för nitratfilm behöver uppföras och tillståndet för nitratförvaringen i Grängesberg upphör i oktober 2034.[8]

När kapaciteten är förbrukad kan analog film tas emot enbart om utrymme frigörs genom gallring. Gallring ger endast kortsiktigt utrymme, eftersom de fysiskt största materialen, 35 och 70 mm, har störst filmhistoriskt värde. Ett äldre filmmaterial kan inte framställas på nytt, och det som gallras kan därför aldrig ersättas. Varje gallring förutsätter en dokumenterad filmhistorisk värdering och bruksvärdering, och de fysiska bärarna behålls som regel även efter digitisering, eftersom de behövs för reproduktion, som referens, som belägg för äkthet eller för biografvisning.[9]

Efter oktober 2034 saknas laglig förvaring för nitratfilm i Sverige, eftersom Filminstitutet är den enda organisationen med tillstånd för större mängder. De alternativ som återstår är digitisering följd av destruktion eller förvaring hos en arkivinstitution utomlands. Inget av alternativen kan genomföras med kort varsel eller utan extra medel.

Nitratfilm får av säkerhetsskäl bara hanteras i små mängder åt gången och en deponering utomlands kräver förberedelser och beslut med många års framförhållning.

[8] SOU 2025:24, s. 187 f.
[9] Filminstitutet, *Insamlingspolicy* (SFI-2024-2605-1), 2024.

Det är dessutom troligt att överkapacitet i utländsk nitratförvaring inte existerar, då liknande lagar och regler kring nitrat existerar i alla länder.

I Filmhuset och Rotebro ökar riskerna för samlingarna för varje år, eftersom bristerna i bevarandemiljön beror på byggnadernas utformning. SVT:s och KB:s analoga filmsamlingar förvaras i lokaler som inte möter de nivåer för bevarande, klimat och skydd som förslaget bygger på. Även om nuläget består krävs därför nya medel. Investeringar i de befintliga anläggningarna ger dock endast en kortsiktig lösning för annat material än nitratfilm och löser inte förvaringen av nitratfilm.

3.2 Filmarvet – vad det är och var det finns

Film kan beskrivas på två nivåer, som verk och som objekt. Ett verk är det man normalt menar med ”en film”, en intellektuell skapelse som *Det sjunde inseglet*. Ett objekt är en avgränsad, identifierbar enhet, till exempel en filmkopia, ett magnetband eller en digital fil.

Ett verk kan representeras av flera objekt, antingen i sin helhet, som en filmkopia, eller till en del, som ett magnetband med enbart filmens ljudmix. Varje objekt har en bärare av en viss materialtyp.

Samma film kan ha olika betydelse för olika innehavare, eftersom organisationer bygger sina samlingar efter sina uppdrag. För Riksarkivet är den en handling, för SVT ett produktionsmaterial och för KB i första hand ett forskningsmaterial. Betydelsen är oftast knuten till verket, men kan också vara knuten till objektet, genom dess proveniens eller, som till exempel för vissa filmer i Moderna museets samling, när det fysiska objektet i sig utgör (konst)verket.[10]

Ett objekts materialtyp är dock densamma oavsett vem som äger det eller under vilket uppdrag det förvaras. De följande avsnitten beskriver därför nuläget utifrån materialtyper.[11]

3.3 Materialtyper

3.3.1 Analog film

Analog film är rörlig bild på en fysisk filmbas. Basen är av tre slag, kronologiskt införda efter varandra: nitrat, acetat och polyester. Nitratbas, som användes för biografvisad film i Sverige fram till 1950-talets början, är brandfarlig och kan självantända i ett snabbt och svårsläckt förlopp. Acetatfilm bryts ned genom ättiksyrebildning, en självförstärkande process som påskyndas av värme och fukt. Polyester är den mest

[10] Filminstitutet och Kungliga biblioteket, *Digitalisering av audiovisuella samlingar* (SFI-2018-537-2); SOU 2025:24; Filminstitutet, *Svenska Filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film* (SFI-2018-2087-3), avsnittet om Moderna museet.
[11] SOU 2025:24, avsnitt 9.1 och 9.2.

beständiga basen men fick spridning först på 1990-talet, och de äldre baserna, främst acetat, dominerar därför arkivbestånden.[12]

Nedbrytningen av nitrat och acetat är irreversibel. Den kan inte stoppas eller vändas, bara bromsas genom kall och torr förvaring. Bromsad på det sättet kan film på filmbas bestå mycket länge, enligt en kvalificerad bedömning i minst 500 år.[13]

Utöver basen varierar filmens format, det vill säga bredden på filmremsan. Professionell biograffilm producerades oftast på 35 mm, medan 16 mm användes för bland annat dokumentär-, undervisnings- och amatörfilm och 8 mm för privatfilm. 70 mm är ett exklusivt format som vanligen använts för påkostade storfilmer.

Film behöver ofta bevaras fysiskt även efter att den har digitiserats. En digital restaurering är en tolkning, beroende av de analoga materialens skick och av dagens teknik, och den skapas oftast ur flera analoga material tillsammans: bildnegativ, ljudmaterial och visningskopior. Dessa måste finnas kvar för att filmen ska kunna reproduceras även i framtiden, i tekniska format som ännu inte är kända, eller för att den ska kunna visas i originalformat. Ljudmaterial på filmbas kan i teorin gallras efter digitisering, men ingen aktör i Sverige praktiserar detta i nuläget.

De fysiska bärarna har därtill ett värde som faktabelägg. När rörliga bilder kan framställas artificiellt så att de inte går att skilja från inspelade blir originalbärarna filmarvets urkunder och en garanti för bildernas ursprung. De tekniska standarder för innehållsproveniens som utvecklas kan intyga hur en digital fil har skapats och förändrats, men verifikationen vilar ytterst på den analoga originalbäraren.[14]

Förvaring och hantering

De största innehaven av analog film finns hos Filminstitutet med cirka 24 500 hyllmeter, SVT med cirka 6 400 och KB med cirka 1 800, tillsammans drygt 33 000 hyllmeter. Analog film finns därutöver hos myndigheter, museer, företag, föreningar och enskilda, till övervägande del smalfilm, medan den stora mängden 35 mm finns hos Filminstitutet och SVT. En samlad bild av bestånden ges i Filmutredningen och i Filminstitutets kartläggning från 2021.[15]

Filminstitutet har den mest ändamålsenliga förvaringen av de större innehavarna, med frys- och kylförvaring i linje med internationella rekommendationer. Hos SVT, KB och Riksarkivet avviker arkivklimatet från vad långtidsbevarande kräver, och hos de mindre innehavarna varierar förhållandena kraftigt.[16]

---

[12] FIAF, *A Handbook for Film Archives* (1991); Image Permanence Institute, *IPI Storage Guide for Acetate Film* (1993).
[13] FIAF 1991; Image Permanence Institute 1993; ISO 18911 och ISO 18923.
[14] Coalition for Content Provenance and Authenticity (C2PA), öppen standard för innehållsproveniens, c2pa.org.
[15] SOU 2025:24, tabell 5.1; Filminstitutet, *Analog film i Sverige* (2021).
[16] SOU 2025:24, s. 187; Filminstitutet, *Svenska Filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film* (SFI-2018-2087-3), bevarandetabellen över institutionernas egna lokaler.

Nitratfilmen har en särställning, eftersom den rättsligt är en brandreaktiv vara enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor och dess förvaring kräver tillstånd från kommunal räddningstjänst. Filminstitutet är den enda organisationen i Sverige med tillstånd att förvara nitratfilm i mängder över den tillståndsfria gränsen.[17]

Nitratfilm som påträffas hos andra aktörer doneras därför i regel till Filminstitutet. Kunskapen om vad nitratfilm är och att den omfattas av särskilda krav är begränsad, och erfarenhet visar att det finns en betydande mängd nitratfilm som förvaras utan tillstånd runt om i landet.

Förutom ändamålsenlig förvaring innefattar bevarandet av film även en rad aktiviteter: identifiering, datering, syning, preparering, rengöring, reparation och konservering, omkopiering och restaurering, digitisering samt projicering. Var och en förutsätter särskild utrustning och kompetens. Kunnandet är i sig en del av filmens immateriella kulturarv. Laboratoriehantverket och den analoga visningstekniken lever bara vidare genom att utövas.

När biograferna digitaliserades i början av 2010-talet kollapsade marknaden för råfilm. Världens största tillverkare sålde 2013 endast fyra procent av 2006 års volym, filmlaboratorierna försvann i samma takt och tillverkningen räddades 2014 endast genom att de stora filmbolagen garanterade långsiktiga beställningar. Råfilm finns därmed att tillgå i dag, men försörjningen vilar på en enda tillverkare vars fortsatta drift så sent som 2025 bedömdes som osäker.[18]

Analog film används och visas dock fortfarande. Under 2025 plockades drygt 1 200 filmmaterial ut från Filminstitutets magasin för användning i visning, digitisering med mera. Detta innebär betydande fysisk hantering, eftersom en långfilmskopia väger omkring 20 kilo och varje användning förutsätter att materialet slussas ur magasinet, transporteras med bil, tåg eller flyg och slussas in i magasinet efteråt.

3.3.2 Magnetband

Magnetband är en bärare där ljud, rörlig bild eller både och lagras som magnetiska mönster på ett band av acetat, PVC eller polyester. Med format avses för magnetband hela inspelningssystemet, det vill säga bandets bredd, kassetten och signalstandarden, och inte bara bredden som för film. Formaten bär antingen enbart ljud eller bild med ljud, är antingen öppna rullband eller kassetter och signalen är antingen analog eller

[17] Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor; MSBFS 2010:4; Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om hantering av brandfarlig biograffilm (SÄIFS 1989:4). Den tillståndsfria gränsen för innehav av nitratfilm är 5 kg, vilket gäller för Filmhuset. Däremot har Filminstitutet särskilda tillstånd för förvaring av större mängder i Rotebro och Grängesberg.

[18] Uppgifterna avser Eastman Kodak, världens kvarvarande tillverkare av biograffilm, och lämnades av bolagets vd 2014: från 12,4 miljarder fot råfilm 2006 till 449 miljoner fot 2013. Antalet filmlaboratorier i världen minskade från 260 år 2011 till 111 år 2013. Wall Street Journal den 29 juli 2014 och Time den 5 februari 2015. Om avtalen 2020 och bolagets ekonomi 2025: The Hollywood Reporter, 30 januari 2020; Eastman Kodak, rapporterna för andra och tredje kvartalet 2025 (Business Wire, 11 augusti och 6 november 2025).

digital. Exempel på analoga format är VHS och Betamax, och exempel på digitala är DVCAM och Digibeta.[19]

Magnetband har oavsett format en begränsad livslängd. Signalen bärs av magnetiska partiklar i ett bindemedel, och informationen går förlorad när bindemedlet bryts ned eller när signalen försvagas. Bandet kan dessutom bara läsas i en maskin för just det formatet, medan film kan läsas enbart med hjälp av en ljuskälla. Kall och torr förvaring förlänger livslängden, men där rätt förvarad analog film består i sekler räknas magnetbandens tekniska livslängd för arkivändamål i decennier.[20]

Uppspelningsutrustningen är en lika stor begränsning. Nya maskiner tillverkas inte, de befintliga slits vid varje användning, reservdelar är sällsynta och underhållet är därmed kostsamt. Kring magnetband finns inte heller längre någon yrkesmässig eller kommersiell användning för uppspelning, vilket skiljer banden från film.

Inom svensk television var film den dominerande programbäraren under de första 25 åren efter starten 1956, vilket förklarar SVT:s stora filmarkiv. Därefter var video standardformatet för produktion och sändning fram till digitaliseringen under 2000-talet, och de största bandarkiven finns därför hos SVT och KB.[21]

Från och med 1970-talet blev videoformat därtill tillgängliga för konsumenter. Film gjord professionellt för biograf förblev på filmbas, medan film för andra ändamål i allt högre grad distribuerades på video, i konsumentledet främst på VHS och i professionell användning på andra format, till exempel U-matic och Betacam. Detta återspeglas i arkivbestånden hos kulturarvsinstitutioner och konstnärliga samlingar liksom hos myndigheter, där stora mängder video förvaras både som arkivmaterial och allmänna handlingar.

KB har cirka 700 000 magnetband med ljud och video, och SVT har 45 000–50 000 videoband i blandade format. Stora delar av KB:s och SVT:s magnetband är digitiserade, och båda institutionerna digitiserar bestånden löpande. Stora bestånd finns också hos Riksarkivet, bland annat 15 500 videoband och cirka 15 000 databand, och hos myndigheter utanför kulturområdet, som Polismyndighetens drygt 67 500 VHS-band ur brottsutredningar. Mindre bestånd finns hos bland andra Stiftelsen Filmform och Centrum för näringslivshistoria. Filminstitutets arkivbestånd av magnetband är begränsat och består i huvudsak av filmljud, som används som utgångsmaterial vid reproduktion, eftersom insamlingen har varit inriktad på biograffilm.[22]

Bevarandelogiken för magnetband är den omvända mot filmens. Ett välförvarat filmmaterial är ett säkert långtidsmedium och visas fortfarande, men att digitisera film i gott skick innebär informationsförlust. För magnetband är digitisering i stället den enda långsiktiga bevarandemetoden, eftersom både bärarna och uppspelningsutrustningen

[19] IASA, *Guidelines for the Preservation of Video Recordings* (IASA-TC 06, 2019).
[20] IASA-TC 06.
[21] Nilsson, Lasse, *Översikt 2009 för underhåll och migrering av film i Tevearkivet*, SVT Publicering/Tevearkivet, april 2009.
[22] *Filminstitutet, Analog film i Sverige* (2021); Kungliga bibliotekets redovisning av de audiovisuella samlingarna.

har begränsad livslängd. Digitiseras bandet utan komprimering som medför informationsförlust fångas signalen i sin helhet, och den digitala kopian kan sedan kopieras utan förlust. Möjligheten till storskalig digitisering av magnetband är dock på väg att upphöra, och Unesco har genom sitt Magnetic Tape Alert Project varnat för att stora mängder material på magnetband kommer att gå förlorat.[23]

3.3.3 Digital film

Digital film är antingen digitalt producerad eller resultatet av att analog film eller magnetband digitiserats. Innehållet kan kopieras mellan bärare utan informationsförlust, men bärarna har kort livslängd. En hårddisk håller omkring tio år, och databand är magnetband med de begränsningar som beskrivits ovan. Ett digitalt arkiv bevaras därför genom att informationen löpande kontrolleras och migreras till ny bärare.[24]

Digital film bör bevaras i standardiserade, okrypterade och icke-proprietära filformat, utan komprimering som medför informationsförlust. Om möjligt bevaras även det ursprungliga filformatet, på samma sätt som originalmaterialet bevaras för analog film, så att materialets äkthet kan verifieras och framtida migreringar kan göras om från originalet.

Filminstitutets digitala filmarkiv omfattar drygt 14 000 filmobjekt. Arkivet hålls i tre identiska kopior, två i fysiskt åtskilda datorhallar och den tredje utanför Filminstitutets anläggningar.[25] Arkivet växer snabbare än det analoga och behöver migreras i takt med att format, system och bärare byts ut, och förvaltningen blir därmed en allt större del av bevarandet av filmarvet.

3.3.4 Filmrelaterade samlingar

Filminstitutets samlingar rymmer ett omfattande material som inte är film men som hör till filmarvet. Det handlar bland annat om stillbilder och negativ, affischer, manus, PR-material, museiföremål, kostymer och person- och bolagsarkiv, medan specialbiblioteket med filmlitteratur inte ingår i det kostnadsberäknade filmarvscentret.

Samlingarna är unika men materialtyperna (t ex papper) återfinns i större bestånd på andra håll. Nordiska museets kulturhistoriska samlingar omfattar omkring 1,5 miljoner föremål och därtill cirka sex miljoner fotografier.[26] Böcker och tryck samlas nationellt av KB och arkivalier av Riksarkivet.

För vård och konservering finns etablerade aktörer: Riksarkivet och Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna konserverar papper, arkivalier, böcker och fotografier,

---

[23] Unesco, *Magnetic Tape Alert Project* (2019); IASA-TC 03, *The Safeguarding of the Audiovisual Heritage: Ethics, Principles and Preservation Strategy*; IASA-TC 06.
[24] SOU 2025:24, avsnitt 9.2 och 9.4.
[25] Filminstitutet tillämpar som riktmärke föreskrifterna om säkerhetsåtgärder i informationssystem för statliga myndigheter (MSBFS 2020:7) med tillhörande vägledning om fysisk informationssäkerhet i it-utrymmen, men omfattas inte formellt av dem. Föreskrifterna förvaltas sedan den 1 juli 2026 av Försvarets radioanstalt.
[26] Stiftelsen Nordiska museet, årsredovisning 2025.

Riksantikvarieämbetets kulturarvslaboratorium i Visby är en nationell resurs för materialanalys, och Riksantikvarieämbetet driver Svensk Museitjänst i Tumba för förvaring.

För det filmrelaterade materialet finns därför inte samma behov av en ny nationell infrastruktur som för filmen. De filmrelaterade samlingarna ingår ändå i Filminstitutets bevarandeuppdrag: varje materialtyp ställer egna krav på förvaring, hantering och katalogisering, och samlingarna upptar egna lokaler.

3.4 Aktörerna

Filmarvet förvaltas av aktörer med olika uppdrag, organisationsformer och förutsättningar. I det följande beskrivs de större innehavarna var för sig. Ansvaret är uppdelat efter materialtyp, organisationsform och uppdrag, och flera stora innehav faller utanför lagstadgad bevarandeplikt.

Bevarandet av film går nästan aldrig att urskilja som en egen kostnads- eller anslagspost, vare sig hos Filminstitutet eller hos övriga aktörer, eftersom aktörernas uppdrag inte formuleras utifrån materialtyp. Tabell 1 visar de större aktörernas ekonomiska förhållanden och den finansiering som är kopplad till film.

Tabell 1. Befintlig finansiering kopplad till filmarv[27]

Aktör	Årlig omsättning	Statligt anslag	Filmrelaterad finansiering och öronmärkning
Filminstitutet	601 mkr	556 mkr	Filmarvet ryms inom anslagsposten *Övriga filmkulturella verksamheter* (120,4 mkr); därtill tillfälliga tillskott 2024–2027
KB	531 mkr	486 mkr	Inget öronmärkt filmanslag; verksamheten för ljud och rörlig bild ryms i ramanslaget
Riksarkivet	620 mkr	619 mkr	Öronmärkt 464 tkr/år till Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm; 7,3 mkr/år till Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek som också innehar film.
SVT	5 500 mkr	5 200 mkr (avgiftsmedel, inte anslag)	Inga öronmärkningar i finansieringen; förvaringen bekostas av SVT genom hyra till Sveriges Radio Förvaltnings AB
Moderna museet	272 mkr	191 mkr	Inget filmspecifikt
Nordiska museet	199 mkr	130 mkr	Inget filmspecifikt
Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm	7,0 mkr	464 tkr via Riksarkivet	Kulturhistorisk, försvarsanknuten film; i övrigt tjänsteförsäljning, bland annat till Försvarsmakten

[27] Belopp avser 2025 om inget annat anges. Källor: Filminstitutet, budgetunderlag 2026–2028 och resultatredovisning 2025; Kungliga bibliotekets årsredovisning 2025; Riksarkivets regleringsbrev 2026; SRF, årsredovisning 2025; Moderna museets och Nordiska museets årsredovisningar 2025; budgetpropositionen för 2026, utgiftsområde 17. Siffrorna är avrundade.

Stiftelsen Filmform	2,7 mkr	1,7 mkr (900 tkr via Konstnärsnämnden, 800 tkr via Kulturrådet)	Rådgivning och distribution av film- och videokonst; inget bevarandeuppdrag

3.4.1 Filminstitutet

Filminstitutet är en stiftelse, och ansvaret för filmarvet vilar på två grundvalar. Den ena är stiftelsens syfte: enligt stiftelseförordnandet är ett av Filminstitutets ändamål att bevara filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse. Den andra är uppdraget från staten: ett av de sju nationella filmpolitiska målen är att "filmarvet bevaras, används och utvecklas".[28] Det statliga anslaget finns i 9:1 Filmstöd, inom anslagsposten för övriga filmkulturella verksamheter. Filmarvet redovisas inte som en egen post, och dess finansiering kan därför inte utläsas ur statsbudgeten.

Anläggningar och lokaler

Filminstitutet förvarar sin analoga film i Filmhuset på Gärdet i Stockholm, i Rotebro och i nitratanläggningen i Grängesberg. Tillståndet för nitratförvaringen i Grängesberg gäller till den 22 oktober 2034. I Filmhuset och Rotebro får endast en mindre mängd nitrat hanteras åt gången.

I Rotebro finns sedan 2021 en container för nitratfilm, i väntan på hantering, det vill säga digitisering i Filmhuset, långtidsförvaring i Grängesberg, genomgång, identifiering, katalogisering eller destruktion i Rotebro. Containern är inte avsedd för permanent förvaring.

Magasinen uppfyller inte de krav som i dag ställs på arkivlokaler. Förstudien *Framtidens arkiv* och Filminstitutets riskanalys 2024 dokumenterar bland annat vatteninträngning, luftföroreningar, brandrisk, svartmögel och kyl- och ventilationssystem som saknar tillräcklig redundans och har nått sin tekniska livslängd. Rotebro är den största anläggningen, men den kan bara byggas ut i begränsad omfattning, eftersom tomten och detaljplanen begränsar utrymmet och Sollentuna kommun inte godkänner en ändrad detaljplan.

I nitratanläggningen i Grängesberg är takkonstruktionen felaktigt utförd, och tillståndet är knutet till takets funktion för tryckavlastning vid explosiv brand. Brandskyddet uppvisar därtill brister, temperaturen är instabil och anläggningen ligger obemannad flera timmars resväg från övrig verksamhet, vilket omöjliggör akutåtgärder.

Samlingens tillväxt och kapacitet

Film tillförs Filminstitutets samling i huvudsak genom förvärv och i undantagsfall genom deposition. Ny analog film produceras i liten skala, men samlingen växer ändå. Distributörer och producenter som inte längre vill eller kan förvara sin film överlämnar

[28] Stiftelseförordnande för Stiftelsen Svenska Filminstitutet (1999), ingressen; *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik* (prop. 2015/16:132), mål 3. Målen konkretiseras årligen i regeringens riktlinjebeslut.

den till Filminstitutet, och donationer av högt filmhistoriskt värde fortsätter i stor utsträckning. Under 2026 har stora donationer tagits emot från filmskapare som Lars Westman, Lars Jönsson och Roy Andersson.

Till detta kommer uppordningen av de stora mängder okatalogiserat och oidentifierat material som förvärvats under flera decennier. I takt med att materialet identifieras och katalogiseras förs det in i klimatmagasinen.

Sammantaget beräknas förvaringskapaciteten i de befintliga magasinen vara förbrukad vid utgången av 2032. Platsbristen gäller både frys- och kylförvaring.

Teknik och verksamhet

Filminstitutet synar, reparerar och rengör film i Rotebro och bedriver det digitala arbetet i Filmhuset. Sedan det egna fotokemiska laboratoriet lades ned 2024 köps framställning av ny analog film som tjänst från laboratorier utomlands. Syning, preparering och rengöring bedrivs vidare i egen regi, eftersom de är en förutsättning för allt arbete med analog film oavsett syfte.[29]

För visning och kontroll har Filminstitutet biografer som förutom digital film projicerar 16, 35 och 70 mm samt ett flertal videoformat. Som medlem i den internationella filmarkivfederationen FIAF lånar Filminstitutet ut analoga kopior till systerorganisationer i hela världen och lånar in kopior för visning på Cinemateket. Omfattningen av visningar, digitisering och uttag ur magasinen redovisas i Filminstitutets *Resultatredovisning 2025*.

Figur 1 visar flödet för skanning av nitratfilm. Med samlingarna fördelade på tre anläggningar reser materialet närmare 50 mil fram och tillbaka, och eftersom endast en mindre mängd nitrat får finnas i Filmhuset åt gången transporteras en långfilms rullar, så kallade akter, var för sig. Det är under transport och hantering som materialet utsätts för störst risker.

[29] SOU 2025:24, avsnitt 9.2.1.

Figur 1. Flöde för skanning av nitratfilm

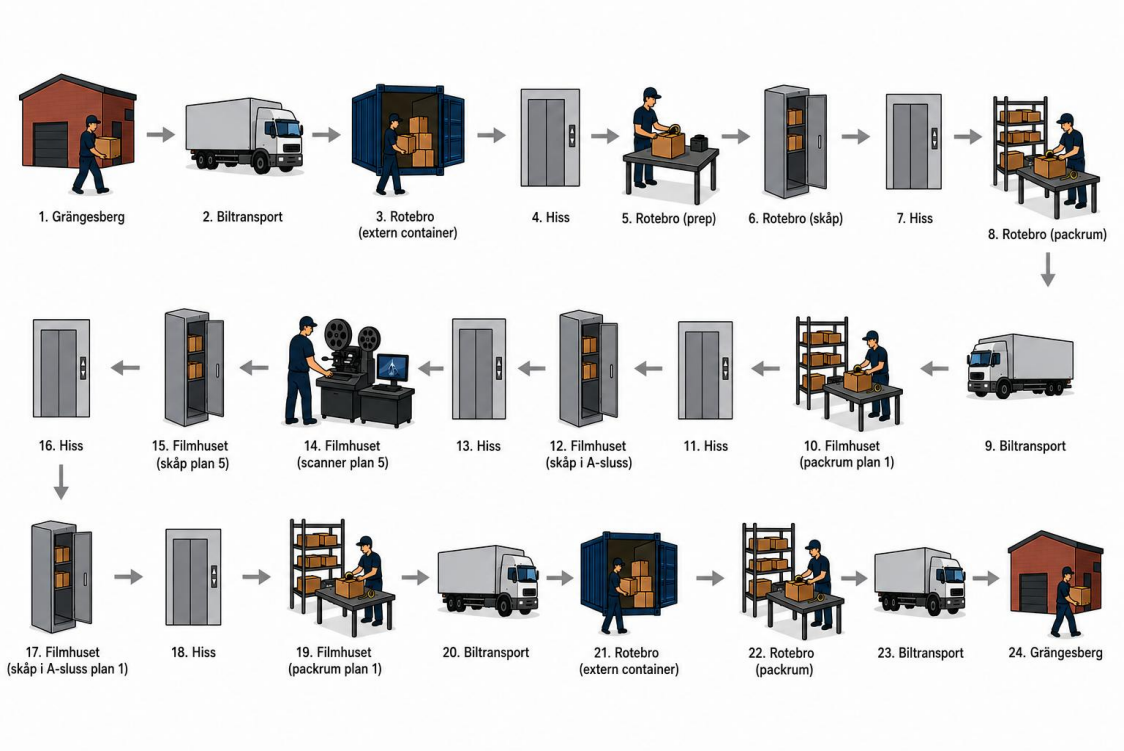

3.4.2 Sveriges Television

SVT är ett medieföretag i aktiebolagsform med ett uppdrag i allmänhetens tjänst som riksdagen beslutar för en period i taget, innevarande period 2026 till 2033. Bolaget har inget uppdrag att långsiktigt bevara sitt filmarkiv och inga särskilda medel för sådant bevarande. Det enda som är reglerat är att arkivet, liksom övriga tillgångar, tillfaller staten om bolaget avvecklas.

SVT förvaltar landets näst största filmarkiv och ett av de största arkiven av videoband och hämtar löpande material ur det analoga arkivet för ny produktion. Det som pliktlevererats till KB är den utsända versionen. Bevarandematerial, som negativ, sändningsband och slutmixar, finns kvar hos SVT.[30]

Den analoga filmen förvaras i lokaler som inte möter de nivåer för bevarande, klimat och skydd som förslaget bygger på (kapitel 4).

[30] Detta gäller för de program, serier och filmer som SVT själva producerat och/eller har rättigheter till. Material till licensierat innehåll raderas när licensperioden är slut.

3.4.3 Kungliga biblioteket

KB samlar in och bevarar publicerat och utsänt audiovisuellt material utifrån lagstiftningen om pliktexemplar.[31] Pliktlevererat material ska bevaras. Pliktexemplarslagstiftningen gäller dock inte retroaktivt och omfattar inte analog film i originalformat.

Det som ska levereras som pliktexemplar är den färdiga, utsända eller publicerade versionen, en visningsfärdig kopia, inte material i den kvalitet som krävs för ett långsiktigt bevarande med syfte att visas offentligt eller ligga till grund för nya produktioner.

Plikten för ljud och rörlig bild infördes 1979, och sedan dess har rörlig bild på olika videoformat samlats in, däribland alla videofilmer som sålts eller varit föremål för uthyrning i Sverige liksom referensinspelningar av svenska radio- och tv-kanalers sändningar.[32]

Utöver insamling av pliktexemplar bedriver KB även insamling genom förvärv och donationer. Vad gäller insamling av film har KB ett särskilt uppdrag vid sidan av lagstiftningen om pliktexemplar. KB övertog efter ett regeringsbeslut 2011 Filminstitutets verksamhet vid Filmarkivet i Grängesberg. Uppdraget är att samla in, bevara, digitisera och tillgängliggöra så kallad icke-fiktiv film.[33]

Beslut om att successivt avveckla Grängesberg som verksamhetsort togs 2024. Beslutet föranleddes av en utredning som visat att magasinen i Grängesberg inte kan leva upp till KB:s standard för att säkra ett långsiktigt bevarande. KB har därutöver som mål att effektivisera insamlingsverksamheten, genom att samordna den med annan insamlingsverksamhet i Stockholm.

Merparten av den film som KB förvarar i Grängesberg är digitiserad och tillgänglig för forskning genom KB:s söktjänst Svensk mediedatabas (SMDB). Vad gäller digitiseringen som tidigare skett i Grängesberg samverkar KB med Filminstitutet genom ett pilotavtal, där Filminstitutet utför digitisering på KB:s uppdrag.

Piloten kommer att utvärderas av parterna hösten 2026. Beståndet består till övervägande del av smalfilm och magnetband, och förvaringen sker i högre temperatur än vad långtidsbevarande kräver.

3.4.4 Andra relevanta aktörer

Riksarkivet ansvarar för film som utgör allmän handling.[34] Beståndet av analog film bedöms i huvudsak vara säkrat i Riksarkivets nya magasin i Härnösand.

---

[31] Pliktexemplarslagen (1993:1392) samt lagen (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material.
[32] Plikten är nu reglerad i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. Den förvaltades från 1979 av Arkivet för ljud och bild (ALB), senare Statens ljud- och bildarkiv (SLBA), som 2009 uppgick i Kungliga biblioteket.
[33] Prop. 2010/11:1; skriftlig fråga 2022/23:796 med svar.
[34] Arkivlagen (1990:782); Riksarkivets föreskrifter RA-FS 2013:2 för analoga ljud- och videoupptagningar och RA-FS 2009:2 för digitalt material.

Försvarsmaktens filmer är allmänna handlingar och ska levereras till Krigsarkivet, som ingår i Riksarkivet sedan 1995, men Krigsarkivet förvarar bara ett hundratal analoga filmer. Huvuddelen av Försvarsmaktens äldre film förvaras istället hos Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm, och ytterligare film finns kvar ute hos förband. Digitalt fött material bevarar Försvarsmakten själv.

Hos andra myndigheter utanför kulturområdet finns därtill stora bestånd som utgör allmänna handlingar, som Polismyndighetens videoband ur brottsutredningar.

Museer inom det allmänna museiväsendet har en aktiv förvaltningsplikt för sina samlingar, och film som ingår i en museisamling omfattas av den.[35] Det allmänna museiväsendet omfattar statliga, regionala och kommunala museer samt museer där det allmänna utser mer än hälften av styrelsen, däribland Nordiska museet. Förvaltningsplikten innebär att film som ingår i en museisamling inte kan avvecklas fritt. Moderna museet har därtill ett nationellt ansvar för konsten, vilket inbegriper vissa typer av film.

Hur mycket film som finns i museernas samlingar är till stora delar okänt. Flera museer saknar därtill konservatorskompetens för film och utrustning för att spela upp den.

Film finns därutöver hos regionala och kommunala arkivinstitutioner, hos föreningar och hos företag. Innehaven består till övervägande del av smalfilm och video, förhållandena varierar kraftigt och något samlat uppdrag eller öronmärkta medel för bevarande finns inte.

Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm är ett kommersiellt arkiv med bland annat Försvarsmakten som kund. Centrum för näringslivshistoria AB förvarar film, i huvudsak video, som kommersiell tjänst åt näringslivet. Stiftelsen Filmform, som förvarar video- och filmkonst, får årliga statliga bidrag om sammanlagt cirka 1,7 miljoner kronor, från Konstnärsnämnden för rådgivning och distribution i fråga om film- och videokonst och från Statens kulturråd.[36] Ingen av aktörerna har någon lagstadgad bevarandeplikt.

Det finns ingen nationell inventering av filmbestånd utanför de största aktörerna. Ingen myndighet för statistik över analog film eller magnetband på nationell nivå, och de inventeringar som görs av offentliga arkiv och museer omfattar inte privata och kommersiella innehavare.

I dialogerna som utförts av Filminstitutet i arbetet med denna rapport pekar flera aktörer på bristen, tydligast Svenska Arkivförbundet, som beskriver avsaknaden av överblick och samordnad statistik som ett grundläggande problem för arkivsektorns arbete med rörlig bild. Det går därför inte att med säkerhet ange vare sig den totala mängden filmbaserat material i landet, var det finns, i vilket skick det är eller under vilka förhållanden det förvaras.

[35] Museilagen (2017:563) 9 §; gallring är begränsad enligt 4 § förordningen (2017:564) om vissa statliga museers förfoganden över museiföremål.
[36] Anslaget 9:1, anslagspost 3; förordningen (2019:1269) om statsbidrag till konstnärer; Filmforms årsredovisning 2025.

Många arkivlokaler och magasin ligger i källar- eller souterrängläge, en placering som tidigare sågs som en fördel men som i dag innebär ökad risk för vatteninträngning, inte minst vid de kraftiga skyfall som blir vanligare i ett förändrat klimat.

3.5 Beredskap

Regeringen konstaterar i propositionen *Ny politisk inriktning för ett starkare filmland* att frågan om att skydda det analoga filmarvet mot militära hot och krig har kommit högt upp på dagordningen. Totalförsvarets forskningsinstitut pekar ut fyra hot mot kulturarvet som kommer från en motståndare, inte från olyckor: fysisk förstörelse, stöld, cyberangrepp och informationspåverkan. Rådet för skydd av kulturarv konstaterar utifrån kriget i Ukraina att kulturarv angrips avsiktligt för att radera minnet av en kultur och slår fast att tillförlitligt källmaterial blir viktigare i krig.[37]

Skyddet av kulturarv vid kris och krig regleras genom kraven på myndigheters beredskap och genom lagstiftningen om undanförsel. Statliga myndigheter ska planera för sin verksamhet vid höjd beredskap, och film som utgör allmän handling ingår i respektive myndighets planering. Undanförsel planläggs av vissa myndigheter, däribland KB och Riksarkivet, och av länsstyrelserna, men bara ett mycket begränsat urval av objekt kan komma i fråga. Flertalet samlingar måste i stället skyddas på plats, och det ansvaret ligger hos den som förvarar dem.[38]

I rapporten *Behov av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarv* konstaterar Rådet för skydd av kulturarv att säkra magasins- och arkivlokaler är en grundförutsättning för beredskap och skydd av kulturarvssamlingar samt att många aktörer saknar lokaler som uppfyller långsiktiga krav på säkerhet och beredskap. Filmarvets situation är alltså densamma som återfinns inom kulturarvsområdet i stort.[39]

Skyddsansvaret varierar mellan samlingarna, eftersom vissa omfattas av statliga eller regionala skyddsinitiativ medan andra helt beror på ägarnas egna åtgärder. Rådet konstaterar att arbetet präglas av otydliga roller och att samverkan på nationell, regional och lokal nivå behöver stärkas.[40] Ingen aktör har i dag en samordnande roll för skyddet av filmarvet, oavsett materialtyp.

---

[37] Prop. 2025/26:287; McWilliams & Olsson, *Hoten mot kulturarven: En analys av aktörsdrivna hot mot kulturarv i Sverige*, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), 2024; Riksantikvarieämbetet, *Behov av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarv samt en första prioritering*, delredovisning 2 från Rådet för skydd av kulturarv, 2026.
[38] Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap; lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring samt förordningen (1993:243) om undanförsel och förstöring. Lagstiftningen om undanförsel vilar på Haagkonventionen.
[39] Riksantikvarieämbetet 2026, avsnitt 2.3 och 2.3.1.
[40] Riksantikvarieämbetet 2026, avsnitt 2.5.1 ”Förtydliga strukturer och roller”.

4 Ett nationellt filmarvscentrum

Ett nationellt filmarvscentrum inrättas hos Filminstitutet, som redan i dag är statens utförare av filmarvsarbetet. Centret förvarar, hanterar och digitiserar film i en sammanhållen anläggning med tekniskt avskilda klimatzoner och separat nitratförvaring, och är ett kunskapsnav för andra aktörer. Anläggningen byggs för att skydda samlingarna på plats vid kris och krig, och förvaringen ska gå att nå även utan el. Bevarandet är en gemensam nytta, medan nyttjande för egna syften är en tjänst som beställaren betalar. Tjänster där en marknad finns prissätts så att privata aktörer inte trängs undan. Den närmaste internationella motsvarigheten är Australiens National Film and Sound Archive.

4.1 Definition av ett nationellt filmarvscentrum

Filmutredningen förordar att de statliga resurserna samlas hos en nationell aktör med ansvar för de mest centrala samlingarna, och att Filminstitutet ges i uppdrag att utforma förslaget.[41]

Filminstitutet formulerade följande definition som en tolkning av uppdraget och dess bakgrund, för att kunna kommunicera och diskutera den med aktörerna i dialogerna. Definitionen har utgjord grund för arbetet:

> Filmarvet är filmens kulturarv och omfattar både materiella och immateriella uttryck som präglat filmen genom historien och påverkat sin samtid och framtid. Inom ramen för Filminstitutets verksamhet ska ett filmarvscentrum utgöra en nationell funktion för långsiktigt bevarande, användande och tillgängliggörande av detta arv. Syftet är att säkerställa att filmarvet förblir en levande del av det kollektiva minnet och en angelägenhet för framtidens generationer.
>
> Film är ett tekniskt medium som förutsätter bärare i gott skick, kunskap om handhavande och fungerande apparatur för att kunna användas. Apparatur och kunskap förändras när tekniken utvecklas, och vid varje tekniskt paradigmskifte följer bransch och publik efter. Filmarvscentret ska ansvara för att bevara bärare, apparatur och kunskap som är relevanta för varje paradigm som filmen genomlever. Därmed säkerställs att objekt kan bevaras som unika artefakter, likväl som äldre verk kan reproduceras i framtida tekniska format.
>
> Filmarvscentrum ska säkerställa att film och andra filmarvsmaterial kan förvaras i ändamålsenliga lokaler. Det ska framtidssäkra den kompetens

[41] SOU 2025:24, avsnitt 11.8 och s. 246.

och den teknik som krävs för hantering, digitisering och visning av film. Centret ska även bidra till att skydda och säkra filmarvet vid kris, höjd beredskap eller krig som en del av den nationella beredskapen för kulturarvet.

Definitionen låg till grund för frågorna till dialogparterna. Den beskriver filmarvet i dess helhet, medan förslaget gäller den del som avgränsas i avsnitt 2.3, utan att ansvaret för någon samling flyttas från dess innehavare.

I praktiken innebär definitionen att filmen förvaras i rätt lokaler, att kompetensen och tekniken för att hantera, digitisera och visa den finns kvar och att den kan skyddas vid kris och krig.

Att centret placeras hos Filminstitutet är i linje med tidigare underlag (avsnitt 2.2). Filminstitutet är statens utförare av det filmpolitiskt motiverade filmarvsarbetet, och centret utgår från det uppdraget.

4.2 Tjänster

För att kunna kostnadsberäkna ett filmarvscentrum har Filminstitutet brutit ner verksamheten i ett antal funktioner: de tjänster ett centrum ska kunna utföra. Tjänsterna är följande:

- *Fysisk förvaring* avser magasinering i klimatkontrollerade lokaler, anpassade efter materialtyp och utformade för långsiktigt bevarande.
- *Digital långtidslagring* avser bevarande av film som digitiserats eller som är digital från början. Filerna lagras med redundans och migreras löpande.
- *Hantering* avser det fysiska arbetet med materialet: ompackning, uppordning, syning, mätning, reparation, konservering med mera.
- *Identifikation* avser att fastställa vad ett material är: vilken film eller inspelning det rör sig om, när det tillkom och vilken roll det har i förhållande till andra material av samma verk, till exempel om det är ett originalnegativ, en visningskopia eller en avvikande version.
- *Digitisering* avser överföring av information från analog till digital form genom skanning, fotografering eller avspelning.
- *Efterbearbetning* avser arbete med det digitiserade materialet: synkning, redigering, färgsättning, restaurering, mastring och transkodering.
- *Visning och tillgång (i dialogernas frågeunderlag kallat access)* avser analog och digital projektion samt möjlighet att ta del av materialet för forskning, studier och annan användning.
- *Kompetensförmedling* avser utbildningar, manualer och metodutveckling som sprider kunskap om filmhantering.

- *Kompetensförsörjning* avser praktik, lärlingskap och validering. För flera av yrkesrollerna saknas formell utbildning, och kunskapen måste därför föras vidare inom centret.

Principer och villkor

Tre principer styr vad filmarvscentrum gör och för vem.

1. Bevarandet av film är en kollektiv nytta, medan användning för eget bruk är en tjänst åt den enskilda aktören.
2. Material tas emot för förvaring endast om det är uppordnat, identifierbart och i ett skick som möjliggör bevarande.
3. Aktörer utanför den offentliga sektorn tas emot på samma villkor som offentliga organisationer. Betydande delar av filmarvet finns hos företag, föreningar och privatpersoner, som därför kan förvara filmsamlingar av kulturhistoriskt värde och köpa centrets tjänster enligt samma villkor som offentligt finansierade institutioner.

Material som förvaras hos filmarvscentrum är antingen del av Filminstitutets samling eller förvaras för ägarens räkning. I det senare fallet stannar ägandet och allt ansvar för innehållet, exempelvis upphovsrättsligt, hos ägaren. Centret ansvarar enbart för den fysiska förvaringen av bärarna, och endast så länge materialet står under centrets kontroll. Tillgång till och nyttjande av materialet av tredje part förutsätter ägarens medgivande.

Att donera ett material till Filminstitutet för införlivande i Filminstitutets samling förutsätter att institutet vill ta emot det. Vid en donation övergår äganderätten till det fysiska materialet till Filminstitutet, medan eventuella immateriella rättigheter inte påverkas om inte annat avtalas. Urvalet av det som Filminstitutet förvärvar följer kriterierna för värdering och urval i Filminstitutets insamlingspolicy och är primärt den professionellt producerade och distribuerade filmen.

4.3 Kravbild

Tjänsterna i avsnitt 4.2 ställer krav på lokaler, teknik och personal. Kravbilden i sin helhet, med de myndighetskrav, föreskrifter och standarder den vilar på, är utförligt genomgången i förstudien *Framtidens arkiv* och sammanfattas i följande avsnitt.

4.3.1 Krav på lokaler

Lokalerna ska möjliggöra ett stabilt och kontrollerat bevarande. Förvaringen ska ske i klimatzoner som är tekniskt avskilda från varandra, regleras oberoende och är anpassade efter materialtyp. Magasinen ska utformas som egna brandceller med brandteknisk klass anpassad för arkiv, med skydd mot fukt och vatten samt med adekvat skalskydd och åtkomstkontroll. Klimatsystemen ska ha redundans och reservkraft så att förvaringen kan upprätthållas vid tillfälliga störningar.

Kapaciteten ska rymma samlingarna och deras tillväxt i sammanhängande utrymmen som vid behov medger successiv utbyggnad. Nitratfilm ställer särskilda krav och måste förvaras tekniskt separerad i egen byggnadsdel eller i separat byggnad med säkerhetsavstånd.

4.3.2 Krav på lokalisering

Lokaler för mottagning, konditionering, arbetsytor och magasin ska ordnas i sammanhängande och kontrollerade flöden. Lokaliseringen ska medge säkra transporter och stödja nationella och internationella ut- och inlån med närhet till nationell logistisk knytpunkt samt internationell flygplats.

Lokaliseringen ska därtill medge närhet till Filminstitutets visningsverksamhet i Filmhuset, dit analog film regelbundet transporteras för visning eller kontroll. Den ska också medge säkra transporter mellan de ingående aktörernas befintliga anläggningar och det nya filmarvscentret under flytten. Mark med gällande detaljplan som medger ändamålet ska prioriteras, eftersom tidsuppskattningen för byggandet förutsätter att detaljplanen är klar.

Lokaliseringen ska också ge god tillgänglighet för personalen inom en större arbetsmarknadsregion. Kompetensen är i dag knuten till få personer och verksamhetens kontinuitet förutsätter att befintlig personal kan följa med vid en flytt och att ny personal kan rekryteras och utbildas. En lokalisering utom rimligt pendlingsavstånd skulle riskera just den kompetens centret ska säkra.

Lokalerna ska därutöver kunna skydda samlingarna vid kris, höjd beredskap och krig. Skyddet ska uppnås genom byggnadens utformning, med skalskydd, redundant el- och klimatförsörjning och förmåga till fortsatt drift vid störningar, och inte genom en avlägsen placering. Förvaringen ska gå att nå även utan el eller annan teknik, så att materialet kan hämtas vid strömavbrott och i kris.

Förstudien *Framtidens arkiv* undersökte en fortsatt uppdelning av samlingarna på flera platser som säkerhetsåtgärd och avförde den, eftersom teknisk separation inom en sammanhållen anläggning ger ett fullgott skydd mot totalförlust.

Kraven på lokalisering behöver preciseras i takt med att det nationella arbetet med skydd av kulturarv utvecklas.

4.3.3 Krav på teknik

Till bevarandet hör digitiseringsutrustning i arkivklass, utrustning för hantering och avspelning av äldre ljud- och bildformat samt en digital lagringsinfrastruktur med redundans. Till användningen hör digitala verktyg för efterbearbetning och utrustning för analog och digital projektion.

Projicering av olika filmformat hör också till den förmåga centret ska framtidssäkra. Det förutsätter tillgång till projektorer för 16, 35 och 70 mm samt för äldre videoformat och till visningslokaler där materialet kan kontrolleras och visas för publik.

4.3.4 Krav på kompetensförsörjning

Personalens kompetens ska täcka hela flödet, från insamling, bevarande, hantering och konservering till digitisering, restaurering, katalogisering och visning. Eftersom flera av kompetenserna är specialiserade och svåra att återskapa, och generationsväxlingar väntar, krävs en planerad kompetensförsörjning genom lärlingskap och praktik.

4.4 Nationell roll

Centret ska vara ett kunskapsnav för andra aktörer, eftersom många förvaltare av filmsamlingar saknar tillräcklig egen kapacitet och kompetens. Centret ska förmedla kompetens utifrån behov, och därmed lyfta kompetensnivån i hela landet. Funktionen överensstämmer med de behov av nationell samordning, metodutveckling och kunskapsspridning som identifierats inom kulturarvssektorn i arbetet med skydd av kulturarv och totalförsvar.[42]

Centret ska också bidra till att filmarvet, direkt eller indirekt, görs mer tillgängligt för forskning, utbildning och publik, eftersom ett samlat bevarande har sitt värde först när materialet går att använda. Att materialet finns på en plats med samma rutiner för tillgänglighet oavsett samling förenklar för användaren. Användningen förutsätter att de som äger materialet, både materiellt och immateriellt, tillåter det, med hänsyn till visningsrätt, upphovsrätt och dataskyddsförordningen (GDPR).

Därtill ska centret fylla en funktion i skyddet av filmarvet vid kris, höjd beredskap och krig, som i dag saknar samordning (avsnitt 3.5). Samlad förvaring, kompetens och kontroll av materialet ger förutsättningarna för det.

4.5 Internationell jämförelse

Frågan om hur ett filmarv bäst bevaras och tillgängliggörs är inte unik för Sverige. Som en del av arbetet med denna rapport har internationella institutioner kartlagts och bedömts mot samma tjänster och förutsättningar som de svenska dialogerna utgår från. Tre institutioner är belysande: i Australien, Belgien och Norge.

National Film and Sound Archive of Australia (NFSA) samlar hela kedjan från insamling och bevarande till digitisering, restaurering och tillgängliggörande, och verksamheten omfattar film, tv, ljud och radio. NFSA har därtill en uttalad roll som nav åt andra institutioner. Nitratförvaringen rymmer nitratfilm och fotografiska negativ från fem andra nationella samlingsinstitutioner, och ett nationellt nät av åtkomstcenter ger digital tillgång till samlingarna. Finansieringen är en hybrid: statligt anslag i grunden, avgifter för tjänster och återkommande riktade investerings- och digitiseringsmedel.

Nitratanläggningen i Canberra har nått sitt kapacitetstak, och den australiska staten har sedan 2024 beslutat om särskilda medel för att bygga ut den och fördubbla kapaciteten, med förvaring även flera andra nationella institutioner. NFSA är därmed i

[42] Riksantikvarieämbetet 2026, avsnitt 2.5 ”Samverkan och resurser”.

bredd och roll den närmaste motsvarigheten till det centrum som definieras i avsnitt 4.1.[43]

Det flamländska arkivinstitutet meemoo i Belgien visar på en renodlad tjänstemodell och har inga egna samlingar. Institutet är en ideell förening som finansieras av den flamländska regeringen genom ett femårigt förvaltningsavtal. Materialet ägs och väljs av över 160 partnerorganisationer inom kultur, media och flamländsk offentlig sektor, medan meemoo digitiserar och långtidslagrar på uppdrag.[44]

Nasjonalbiblioteket i Norge fick 2018 i uppdrag av det norska Kulturdepartementet att kartlägga film och ljudupptagningar hos arkiv och museer och att planera digitiseringen av dem. I statsbudgeten för 2020 fick Nasjonalbiblioteket omkring 87 miljoner norska kronor per år och 70 nya tjänster för att digitisera kulturarvet hos arkiv, bibliotek och museer vid *Senter for kulturarvdigitalisering* i Mo i Rana. Digitiseringen är alltså kostnadsfri för innehavarna. Arbetet beräknas pågå i mer än trettio år, och Nasjonalbiblioteket prioriterar själv i vilken ordning aktörernas material ska digitiseras.[45]

Uppdraget att digitisera andra institutioners samlingar omfattar däremot inte att förvara deras fysiska material efter digitiseringen, men aktörerna kan eller vill ändå oftast inte förvara materialet själva och ber därför Nasjonalbiblioteket att ta hand om det.[46]

4.5 Beredskap

Beredskapsperspektivet återfinns inte i uppdragsbeskrivningen, och det nationella filmarvets läge i fråga om beredskap beskrivs i avsnitt 3.5. Att ge centret en tydlig beredskapsfunktion ligger i linje med de prioriteringar som Rådet för skydd av kulturarv har redovisat till regeringen. Rådet bedömer digital beredskap, höjd förmåga genom kunskap och övning samt skydd på plats som de mest angelägna nationella åtgärdsområdena för att stärka kulturarvets skydd vid fredstida kriser, höjd beredskap och krig.[47]

Centret svarar mot alla tre: anläggningen byggs för att skydda samlingarna på plats, digitiseringen ger en digital reserv, och kompetensförmedlingen stärker kunskapen hos dem som förvaltar film i hela landet.

---

[43] NFSA, Portfolio Budget Statements 2023–24; NFSA, förfrågningsunderlag för nitratvalvet (RFT 2425/P060A), 2024; NFSA, pressmeddelande 15 maj 2024; Australiens statsbudget 2026–27, Portfolio Budget Statements, National Film and Sound Archive of Australia.
[44] meemoo, meemoo.be, kontrollerad september 2026; Vlaamse Regering, beslut VR 2023 0302 DOC.0096 om strukturell subventionering och förvaltningsavtal.
[45] Kulturdepartementet (Norge), oppdragsbrev till Nasjonalbiblioteket 25 maj 2018; Nasjonalbiblioteket, *Kartlegging av audiovisuelt materiale i ABM-institusjoner* (2019); Kulturdepartementet (Norge), pressmeddelande 7 oktober 2019; abmdig.no.
[46] Uppgift från Nasjonalbiblioteket till Filminstitutet, 2026.
[47] Riksantikvarieämbetet 2026, kapitel 3 ”Rådets sammanvägning och prioritering av identifierade beredskapsåtgärder”.

4.6 Konkurrens

Konkurrensperspektivet berörs inte i uppdragsbeskrivningen. Detta avsnitt klargör ändå var gränsen går mellan centret och den privata marknaden, eftersom oro för undanträngning har framförts i dialogerna. Frågan gäller i huvudsak digitisering och efterbearbetning av digitiserad film.

Uppdraget avser bevarande och digitisering av analog film, och regeringen behandlar dem som sammanlänkade. I regeringens riktlinjer till Filminstitutet för 2026 beskrivs digitiseringen som ett sätt att både tillgängliggöra kulturarvet och ur beredskapssynpunkt trygga samlingarnas fortlevnad, och den tillfälliga medelsförstärkningen 2024–2027 är motiverad utifrån samma koppling.[48] Digitisering är därmed en integrerad del av bevarandet och centrets verksamhet.

Samtidigt finns privata aktörer som säljer liknande tjänster. Marknaden består av konsumentföretag som för över smalfilm och video till filer och av aktörer som skannar 8, 16 och 35 mm med skannrar i en enklare klass än den som Filminstitutet använder. Den enda svenska kommersiella aktören med en skanner i arkivklass är ett fotokemiskt laboratorium som arbetar med nyproduktion av analog film. Lagen om offentlig säljverksamhet, som trädde i kraft den 1 augusti 2026, reglerar förutsättningarna för offentligt finansierad försäljning på sådana marknader.[49]

Centrets digitisering skiljer sig från detta utbud genom att den avser kulturarvsmaterial och sker som bevarandeåtgärd. För flera aktörer är digitiseringen dessutom hela bevarandet, eftersom det fysiska materialet inte behålls efter överföringen.

[48] Regeringsbeslut I:23, 2025-12-16.
[49] Lagen (2026:578) om offentlig säljverksamhet, i kraft 1 augusti 2026.

5 Scenarier och kostnader

Rapporten beskriver tre scenarier: att fortsätta som i dag (scenario 0), ett centrum för Filminstitutets, SVT:s och KB:s analoga film (scenario 1) och ett centrum som även omfattar andra relevanta aktörer samt magnetband och nitratstillbilder (scenario 2). Den löpande kostnaden är cirka 62, 83 respektive 93 miljoner kronor per år, och engångskostnaderna är cirka 65 (scenario 0) respektive 56 miljoner kronor (scenario 1 och 2). Scenario 0 löser inte någon av aktörernas behov på lång sikt, trots att det kräver stora investeringar i befintliga anläggningar.

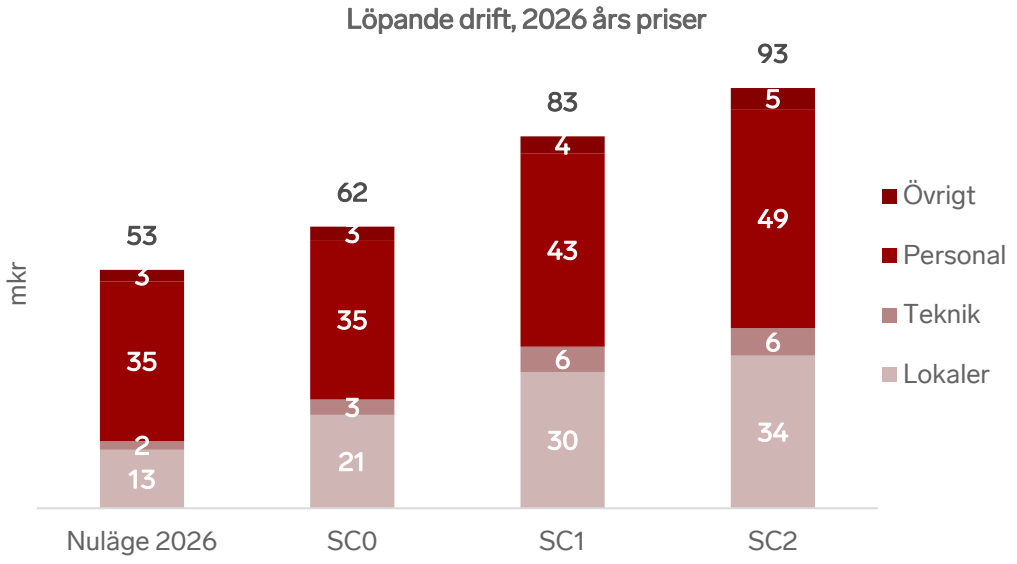

5.1 Metod, avgränsning och tidslinje

Kostnaderna i detta kapitel avser dels den löpande driften av ett färdigetablerat centrum med full verksamhet, dels de engångskostnader som uppstår vid evakuering eller flytt. Vad anläggningen kostar att uppföra redovisas inte som ett eget belopp, eftersom den utgiften i den förordade lösningen bärs av fastighetsägaren och kommer filmarvscentrum till del som hyra.

Hyresnivån bygger på en kalkyl för en anläggning som uppförs från grunden efter kraven i kapitel 4, och kostnaden för mark ingår som schablon i den. Beräkningen utgår från nybyggnation, eftersom en ombyggnad av en befintlig fastighet inte går att beräkna på förhand utan ett angivet objekt.

Kostnaderna byggs upp underifrån, ur de tjänster som beskrivs i avsnitt 4.2 och de krav dessa medför enligt avsnitt 4.3. De redovisas i fyra kostnadsslag, lokaler, teknik, personal och övriga verksamhetskostnader, till fasta priser i 2026 års prisnivå.

I scenario 1 och 2 beror en högre sammanlagd kostnad inte på att jämförbar verksamhet blivit dyrare utan på högre kvalitet i bevarandet. Kalkylen avser en kostnad för ett bevarande som uppfyller kraven, och alternativet till den är att materialet inte bevaras.

I scenario 0, där inget filmarvscentrum kommer till stånd, stiger ändå kostnaderna över tid utan motsvarande förbättring (avsnitt 5.2). SVT:s och KB:s ökade kostnader i scenario 0 är inte beräknade, men det kan konstateras att scenario 0 innebär fortsatt risk för materialet i deras förvaring i enlighet med nulägesbeskrivningen (kapitel 3).

Skillnaden mellan scenarierna 1 och 2 ligger i uppdragets räckvidd. Scenario 1 avgränsar uppdraget till de analoga filmsamlingarna hos Filminstitutet, KB och SVT. Scenario 2 vidgar kretsen till fler aktörer och omfattar även magnetband och nitratstillbilder. Behoven beskrivs i avsnitt 5.4.

Statens åtagande utgörs av ramanslaget för Filminstitutets verksamhet och av centrets infrastruktur, som är en förutsättning både för det egna uppdraget och för de tjänster centret kan erbjuda andra.

Kostnaderna för tjänsterna åt andra aktörer kan inte beräknas med samma precision som Filminstitutets egen verksamhet, eftersom volymerna beror på behov och budgetprioriteringar hos andra organisationer många år fram i tiden. För scenario 1 och 2 har därför antaganden gjorts, och utfallet kan bli både lägre och högre. Osäkerheten påverkar dock inte statens finansiella åtagande, eftersom den som nyttjar en tjänst också bekostar den.

Tidsperspektivet styrs av hållpunkterna 2032 och 2034 (kapitel 3). SVT:s deposition är inte bunden till dessa tidpunkter utan till riksdagens beslut om centrets inrättande och finansiering. Vad hållpunkterna innebär för jämförelsen mellan scenarierna framgår av avsnitt 5.6.

Samtliga beräkningar i detta kapitel går att härleda till bilagorna 3–5. Bilaga 3 är en övergripande ekonomisk kalkyl. Bilaga 4 är en kalkyl över lokalinvesteringar och bilaga 5 bryter ner dessa till den hyra som ligger till grund för kostnadsberäkning av lokaler.

5.2 Scenario 0 – nuläget som referens

Scenario 0 beskriver vad det kostar att driva Filminstitutets filmarvsverksamhet vidare som i dag, med samma uppdrag, bemanning och anläggningar och är den referens de övriga scenarierna jämförs med. Kostnaderna stiger eftersom samlingarna växer och anläggningarna åldras, och scenariot omfattar därför de investeringar som krävs för att hålla Filminstitutets befintliga anläggningar i drift.

Investeringarna löser enskilda, fastighetsrelaterade brister för Filminstitutet men inte de strukturella. Verksamheten förblir fördelad på tre anläggningar, med transporter,

dubblerad utrustning och bemanning på flera platser, och det som beror på byggnadernas grundläggande utformning går inte att bygga bort. Investeringarna måste dessutom finansieras: scenario 0 kräver tillskott av medel liksom scenario 1 och 2.

Andra innehavare av analog film i Sverige påverkas också av att inget centrum kommer till stånd (avsnitt 3.4). Deras anslag är oförändrade i scenario 0, och ingen av dem kan då åtgärda de brister som kapitel 3 beskriver. Kostnader för förvaring, alltså för platsen, finns redan i dag hos alla innehavare, men de är sällan särredovisade och blir synliga först när verksamheter samlas. Det som saknas är finansiering för bevarandet i övrigt: klimat, hantering och digitisering som motsvarar materialets krav. Nulägets samlade kostnad är därmed större än Filminstitutets del visar, utan att bevarandet når nivån för ett långsiktigt bevarande av filmarvet

5.2.1 Tidplan

Vid utgången av 2032 är förvaringskapaciteten förbrukad för Filminstitutet. Scenario 0 omfattar en kortsiktig kapacitetsutökning i Rotebro, i linje med de åtgärder som förstudien *Framtidens arkiv* föreslår. Utökningen ger utökat utrymme för annat material än nitratfilm under en begränsad tid. För nitratfilmen tillkommer ingen ny kapacitet.

Magasinet i Grängesberg töms för ombyggnad av taket året innan tillståndet upphör i oktober 2034. Nitratfilmen evakueras tillfälligt och återförs innan tillståndet upphör. Rotebro evakueras och renoveras under samma period, och samlingarna återförs året därpå. Verksamheten är därefter åter i normal drift, alltjämt fördelad på tre anläggningar.

5.2.2 Kostnadsberäkning

Kostnaderna för den löpande driften uppgår i scenario 0 till cirka 62 miljoner kronor per år, räknat på det första året i normal drift efter renoveringarna. Fördelningen på kostnadsslag framgår av tabell 2. Ökningen jämfört med åren före ombyggnaderna utgörs av avskrivningar på ombyggnaderna av de tre anläggningarna och på kapacitetsutökningen i Rotebro.[50]

Till driften kommer engångskostnader om sammanlagt cirka 65 miljoner kronor. Det flyttförberedande arbetet uppgår till cirka 30 miljoner kronor, i huvudsak under de fem förberedande åren. Evakueringen av Rotebro uppgår till cirka 29 miljoner kronor och avser inköp av containrar för tillfällig förvaring av samlingarna under ombyggnaden. Evakueringen av Grängesberg uppgår till cirka 7 miljoner kronor under de två år den pågår. Containrarna från Rotebro återanvänds då och anpassas för nitratförvaring, och merparten av kostnaden avser den anpassningen.

[50] Hänvisning till bilaga

5.3 Scenario 1 – Filminstitutet, SVT och KB

I scenario 1 samlas förvaringen av Filminstitutets, SVT:s och KB:s analoga film i en ny, ändamålsenlig anläggning, med tjänster för hantering och digitisering som de två senare nyttjar efter behov. Filminstitutets uppdrag och därmed verksamhet är oförändrat men förutsättningarna och kvaliteten förbättras i enlighet med de tjänster och krav som beskrivs i kapitel 4. SVT och KB ansvarar fortsatt för sina samlingar, i KB:s fall även för insamling och tillgängliggörande med fokus på forskningens behov.

Scenariot förutsätter en ny anläggning, eftersom de befintliga inte kan byggas ut eller om så att de uppfyller kravbilden. Den nya anläggningen ersätter dagens förvaring med en bevarandemiljö som uppfyller de långsiktiga kraven på klimat, säkerhet och kontinuitet.

Centret tar emot material från andra aktörer i begränsad omfattning, i första hand de samlingar som redan i dag förvaras hos Filminstitutet av externa aktörer och som följer med vid flytten. En bredare mottagning av material och tjänster åt ett utökat antal aktörer ingår dock inte.

Den tekniska infrastrukturen dimensioneras för de materialtyper och mängder som förekommer i Filminstitutets, KB:s och SVT:s bestånd. Till detta hör personal och en kompetensförsörjning som säkrar att infrastrukturen kan användas och underhållas över tid.

Kompetensförmedlingen riktas i första hand till medarbetare hos SVT och KB. En lärlingstjänst hos Filminstitutet inrättas för att stärka kompetensförsörjningen.

Scenariot omfattar planering för skydd för samlingarna vid kris, höjd beredskap och krig. Nitratfilmen förvaras i den nya anläggningen, tekniskt avskild i egen byggnadsdel eller separat byggnad med regelrätt säkerhetsavstånd. Den tömda nitratanläggningen i Grängesberg återanvänds som evakueringsmagasin.

Vissa nuvarande kostnader faller bort genom den gemensamma anläggningen, främst Filminstitutets förvaring på tre platser, SVT:s och KB:s nuvarande förvaring och den logistik som avstånden kräver.

5.3.1 Tidplan

Filminstitutets och KB:s samlingar flyttas etappvis under 2033 och 2034, i takt med att den nya anläggningen driftsätts, och flytten är klar innan tillståndet i Grängesberg upphör i oktober 2034. De befintliga anläggningarna hålls i drift tills de är tömda, så att gamla och nya lokaler drivs parallellt under samma tid. SVT:s samling flyttas när Filminstitutets och KB:s samlingar är på plats.

Rotebro avvecklas därefter, medan Grängesberg ställs om till evakueringsmagasin och Filmhuset behålls för publik verksamhet och Filminstitutets övriga verksamheter. SVT och KB driver egna flyttprojekt och avveckling av nuvarande förvaringslokaler utifrån sina separata förutsättningar.

5.3.2 Kostnadsberäkning

Kostnaderna för den löpande driften uppgår till cirka 83 miljoner kronor per år, räknat på det första året med hela verksamheten samlad i den nya anläggningen. Fördelningen på kostnadsslag framgår av tabell 2.

Engångskostnaderna uppgår till sammanlagt cirka 56 miljoner kronor. Det flyttförberedande arbetet uppgår, liksom i scenario 0, till cirka 30 miljoner kronor, i huvudsak under de fem förberedande åren. Flyttprojektet, som pågår i tre år från flyttens början, uppgår till cirka 12 miljoner kronor, varav merparten avser fyra projektanställningar i enlighet med jämförbara flyttprojekt.

Flytten av SVT:s filmsamling, som sker när övriga samlingar har flyttats in, är schablonberäknad till cirka 2,2 miljoner kronor utifrån volymförhållandet mellan SVT:s bestånd och Filminstitutets. Flytten av KB:s filmsamling är på samma sätt schablonberäknad till cirka 0,6 miljoner kronor.

Avvecklingen av Rotebro efter flytten medför en nettokostnad om cirka 14 miljoner kronor, eftersom kvarvarande bokförda värden och rivningskostnaden överstiger försäljningsvärdet.

Kostnader för parallell drift och avveckling av SVT:s och KB:s nuvarande förvaring är inte kostnadsberäknade i denna rapport.

5.4 Scenario 2 – andra relevanta aktörer

Scenario 2 omfattar allt i scenario 1 och utvidgar verksamheten till att inkludera fler aktörer och tekniskt närliggande materialtyper. Utvidgningen vilar på vad förvaltare av filmsamlingar gett uttryck för i dialogerna och svarar mot uppdragets formulering om andra relevanta aktörer. Bredden motsvarar internationellt den hos NFSA (avsnitt 4.5). Scenario 2 ger därmed en mer heltäckande lösning på de nationella problem uppdraget gäller.

Andra aktörer

Regionala och kommunala aktörer samt företrädare för arkivsektorn, bland dem Region Jönköping och företrädare för Svenska Arkivförbundet, beskriver film som ligger spridd ute i landet utan kapacitet eller kompetens att bevara den, och efterlyser tydliga nationella bevarandekriterier och stöd. Den kapacitet som i scenario 1 byggs för Filminstitutets, SVT:s och KB:s material vidgas i scenario 2 så att centret kan ta emot och hantera analog film även från andra.

Kunskapsförmedling är den tjänst som efterfrågas bredast i dialogerna. Länsmuseernas samarbetsråd beskriver tillgång till kompetens och teknik samt metodutveckling och standardisering som centrala behov. Göteborgs stadsmuseum efterlyser en funktion dit organisationer kan vända sig med frågor om hur film ska hanteras och bevaras.

Riksantikvarieämbetet beskriver kompetensförmedling som mycket efterfrågad och jämför behoven på området med det kunskapsstöd myndigheten själv ger

museisektorn. Nordiska museet anger brister i kunskap om material, teknik, katalogisering, format och förvaring. Sveriges hembygdsförbund framhåller att utbildningsinsatser inom sektorn i regel riktas till yrkesverksamma och att de behöver breddas till det ideellt drivna arbetet, där en stor del av det lokala filmarvet förvaltas.

I scenario 2 utformas kunskapsförmedlingen därför som en nationell resurs. Den består av rådgivning som är tillgänglig på distans, av manualer och rekommendationer för hantering, förvaring och tillståndsbedömning, av riktade utbildningsinsatser som även omfattar ideellt drivna verksamheter, av stöd på plats där aktörerna har sin film och av praktik och kompetensutbyte med andra förvaltare. Riksarkivet har även uttryckt intresse av att sända personal på praktik vid ett filmarvscentrum.

Kunskapsförmedlingen omfattar även kris och beredskap, ett område där både Region Jönköping och Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm menar att vägledning är det mest angelägna centret kan bidra med. Syftet är att höja beredskapsnivån där materialet finns i stället för att flytta det. Sveriges Kommuner och Regioner betonar att arbetet nationellt bör bygga på en nätverksprincip med lokal nytta i fokus, och Region Jönköping att stöd behövs för lokala initiativ så att material kan tas om hand på plats.

Andra materialtyper

Aktörer med material på magnetband, bland dem Moderna museet, beskriver det som en växande och hotad del av sitt bestånd. Magnetband gallras efter digitiseringen, medan filerna måste förvaltas över tid, vilket mindre aktörer sällan har egen kapacitet för.

I scenario 2 skalas därför det digitala arbetsflöde som i scenario 1 etableras för SVT och KB upp, den digitala lagringen byggs ut och centret erbjuder långtidslagring av det som digitiserats, på samma villkor som fysisk förvaring.

Någon kostnadsdrivande klimatkontrollerad långtidsförvaring av magnetband behövs däremot inte, bara tillfällig förvaring inför digitiseringen. Ett centrum med den kapaciteten kan således ingå i det nationella arbetet med skyddad lagring av kulturarvsdata, som regeringen 2026 gav Riksarkivet i uppdrag att bygga upp.[51]

Centret erbjuder även förvaring av nitratstillbilder, fotografier på samma instabila och brandfarliga bas som nitratfilm. Riksantikvarieämbetet beskriver oidentifierade nitratnegativ i museisamlingar som en säkerhets- och bevarandefråga och konstaterar att ingen aktör i dag har ansvaret för stillbilder på det sätt Filminstitutet har för rörlig bild, och Nordiska museet beskriver sina negativsamlingar som starkt hotade.[52]

Eftersom säkerhetsbestämmelserna är desamma kan stillbilderna förvaras i samma byggnad och under samma tekniska krav och regelverk som nitratfilm, och digitiseringen kan ske i anslutning till förvaringen, vilket minimerar riskfyllda transporter.

[51] Regeringsbeslut 2026-07-09, Kulturdepartementet, uppdrag till Riksarkivet om en nationell skyddad lagringsyta för kulturarvsdata.
[52] Riksantikvarieämbetet, "Museisamlingarnas tickande bomb?", 2025, Nordiska museet, projektet Bildminnen för framtiden.

Forskning och tillgänglighet

Universitet och högskolor, bland dem Göteborgs universitet, pekar på behovet av tillgång till samlingarna och av kompetensförsörjning inom filmkonservering och fotokemiska processer. I scenario 2 ryms därför en närmare koppling till forskningen.

Ett filmarvscentrum med ett gemensamt beståndsregister blir den självklara startpunkten för en akademisk användare. Digital access till lågupplöst material ur KB:s samlingar kan ges via KB:s forskningsgränssnitt, högupplöst tillgängliggörande via Filminstitutets bibliotek i Stockholm och studier av fysiskt material på plats i centret.

Centret kan därutöver erbjuda utbildning, praktik, lärlingskap och forskningsprojekt om konservering och analog film, däribland ett småskaligt fotokemiskt laboratorium i samarbete med ett lärosäte.

Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och Riksarkivet har i dialogerna lyft behovet av att hantera och digitisera säkerhetsklassat material under säkra former, vilket ett centrum kan möjliggöra. Förutsättningarna behöver utredas vidare med berörda parter.

Verksamheten kan också öppnas för besök av grupper, med publika ytor för ändamålet, och filmer som digitiserats vid centret kan publiceras löpande på Cinemateket Play eller en liknande plattform, förutsatt att materialets materiella och immateriella ägare tillåter det.

5.4.1 Tidplan

Scenario 2 följer samma tidplan som scenario 1 fram till driftsättningen. Anläggningen dimensioneras för scenario 2 från början, medan verksamheten byggs ut successivt efter inflyttningen. Full drift nås senast fyra år efter att hela verksamheten har flyttat in.

5.4.2 Kostnadsberäkning

Kostnaden för scenario 2 utgörs av kostnaderna i scenario 1, som kvarstår, och de tillkommande kostnaderna för den ökade kretsen aktörer och materialtyper.

Kostnaderna för den löpande driften uppgår till cirka 93 miljoner kronor per år, räknat på det första året då scenario 2 är i full drift. Fördelningen på kostnadsslag framgår av tabell 2.

Engångskostnaderna, cirka 56 miljoner kronor, är desamma som i scenario 1, eftersom det flyttförberedande arbetet, flyttarna och avvecklingen av Rotebro eller SVT:s och KB:s nuvarande förvaring inte påverkas av utvidgningen.

5.5 Flytt, övergångsdrift och avveckling

I scenario 1 och 2 består etableringen av tre arbeten som löper parallellt och konkurrerar om samma personella resurser. Ett avser den nya anläggningen, från beslut och programhandling till projektering och uppförande. Ett annat avser de befintliga anläggningarna, som måste hållas i drift under hela övergången och därefter avvecklas. Ett tredje avser flytten av samlingarna, som kräver förberedelser i god tid.

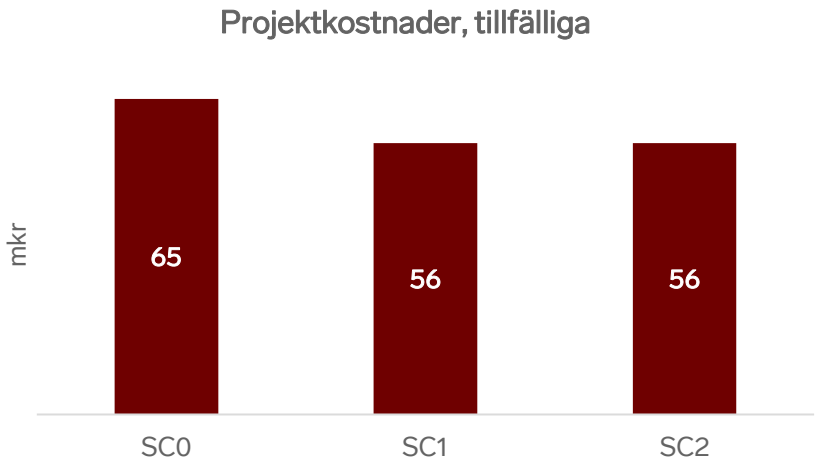

Transporter och tillfällig förvaring behövs i alla scenarier, men av olika skäl. I scenario 0 krävs evakuering av Filminstitutets samlingar när de befintliga anläggningarna byggs om, och i scenario 1 och 2 krävs en flytt till den nya anläggningen för samtliga ingående aktörer. Arbetet är i båda fallen av samma art och kräver förberedelser, transporter, tillfällig förvaring och personal. Tillfällig förvaring krävs dessutom när kapaciteten i Filminstitutets befintliga magasin är förbrukad vid utgången av 2032.

Det flyttförberedande arbetet tar för Filminstitutets del omkring fem år och genomförs anläggning för anläggning, först Filmhuset, därefter Rotebro och sist Grängesberg. Det omfattar inventering, uppmärkning och gallring samt framtagande av arbetsflöden för packning, märkning och klimatövervakning.[53] Flytten kräver därtill kontrollerade klimatförhållanden under transport och verifierad återplacering.

Flyttprojektens omfattning framgår av jämförbara fall. När Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria flyttade sina samlingar till nya magasin krävdes fyra särskilt projektanställda under cirka tre år, med en intensiv logistikfas om ungefär sex månader. Riksarkivet genomförde sin arkivflytt inom ordinarie bemanning, vilket beskrevs som mycket resurskrävande.

Under övergången måste de befintliga anläggningarna hållas i drift parallellt med den nya. Det innebär dubbel drift under en period, med kostnader som löper tills flytten är genomförd. I Riksarkivets fall krävdes tillfälliga anslagsförstärkningar för att bära dubbla hyror under övergångsåren. För Filminstitutet är detta mindre problematiskt, eftersom Filminstitutet äger sina nuvarande anläggningar. Dubbel drift innebär då de faktiska driftkostnaderna, men inga dubbla hyror. För SVT och KB kan det dock se annorlunda ut.

Avveckling sker sist, efter att en anläggning tömts. De lokaler ingående aktörer inte längre behöver kan då avvecklas, hyras ut eller avyttras.

[53] Svenska Filminstitutet, *Budgetunderlag 2027–2029*, 2026.

5.6 Jämförelse

Ett enskilt år i full drift visar inte hela skillnaden mellan scenarierna. Scenario 0 blir dyrare år för år i en åldrande miljö. När Filminstitutets magasin är fulla vid utgången av 2032 behöver alla scenarier tillfällig förvaring (avsnitt 3.4.1), men bara i scenario 0 blir den bestående, eftersom kapacitetsutökningen där räcker enbart på kort sikt. När nitrattillståndet löper ut 2034 kräver scenario 0 dessutom stora investeringar enbart för att Filminstitutets befintliga magasin ska vara driftdugliga och lagenliga.

Scenario 1 och 2 bär i stället kostnaderna för flytt och övergång innan anläggningen är i drift (avsnitt 5.5). De investeringar som scenario 0 kräver 2034 behövs då inte, eftersom den nya anläggningen löser problemen.

Tabell 2 visar ett representativt driftår för varje scenario, uppdelat på de fyra kostnadsslagen. Referensåret är för scenario 0 och 1 det första året i normal drift och för scenario 2 det första året i full drift. Beloppen anges i miljoner kronor i 2026 års prisnivå.

Tabell 2. Årlig kostnad i löpande drift

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2
Lokaler	20,7	30,2	33,8
Teknik	3,4	5,7	6,1
Personal	35,4	42,8	48,6
Övriga verksamhetskostnader	2,9	3,9	4,7
Summa kostnader	62,5	82,5	93,3

Tabell 3 visar engångskostnaderna per scenario. Beloppen anges i miljoner kronor i 2026 års prisnivå och kräver särskilda medel utöver den löpande driften. I det flyttförberedande arbetet ingår ett systemstöd för flytten med ett serviceavtal som löper med mindre årliga belopp till och med 2039. Flyttarna av SVT:s och KB:s samlingar är schablonberäknade utifrån deras andel av volymen (avsnitt 5.3.2). Kostnaden för den parallella driften under flytten är inte beräknad.

Tabell 3. Engångskostnader per scenario

Engångskostnad	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2
Flyttförberedande arbete	29,7	29,8	29,8
Evakuering av Grängesberg	6,8	–	–
Evakuering av Rotebro	28,6	–	–
Flytt av Filminstitutets samling	–	9,7	9,7
Flytt av SVT:s filmsamling (schablon)	–	2,2	2,2
Flytt av KB:s filmsamling (schablon)	–	0,6	0,6
Avveckling av Rotebro, netto	–	13,6	13,6
Summa engångskostnader	65,0	55,9	55,9

6 Finansieringsprinciper

Bevarandet av filmarvet är en gemensam nytta och ett statligt ansvar som finansieras med anslag. Den som nyttjar centrets tjänster betalar för dem, och förvaringsavgiften är en tröskel mot att centret används som allmän magasinering. Finansieringen hålls åtskild från statsstödet till film. Filminstitutets befintliga anslag räknas inte upp och bär redan flera filmpolitiska mål. De tillkommande medlen bör därför anvisas på ett anslag som räknas upp genom pris- och löneomräkning.

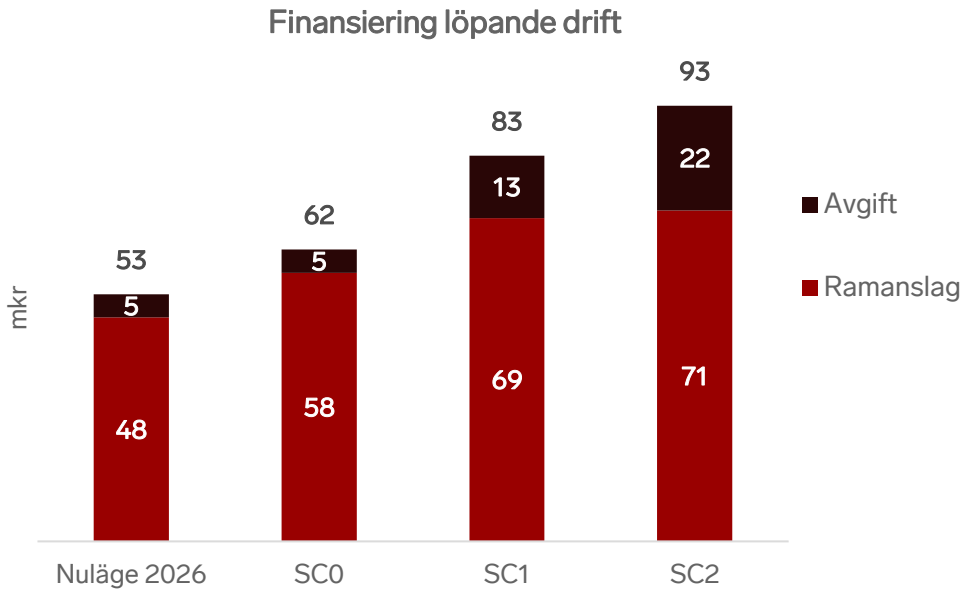

Regeringen har i propositionen *Ny politisk inriktning för ett starkare filmland* bedömt att det hör till den nationella filmpolitikens kärnuppgifter att säkra det svenska filmarvet för kommande generationer.[54] Av detta följer den bärande principen för finansieringen: staten bär grunden genom anslag, medan avgifter finansierar en aktörs nyttjande av centrets tjänster.

Nya medel krävs i samtliga scenarier. Även en fortsatt drift av Filminstitutets verksamhet i dess nuvarande form förutsätter ett tillskott utöver nuvarande anslag.[55] Hur kostnaden fördelas mellan staten och andra aktörer beror på beslut som måste fattas utanför denna rapport och på ett nyttjande som inte är givet på förhand. Dessa principer är formulerade så att de håller oavsett vilka belopp dessa beslut leder till.

[54] Prop. 2025/26:287; SOU 2025:24.
[55] Svenska Filminstitutet, *Budgetunderlag 2027–2029*.

6.1 Statens ansvar för bevarandet av filmarvet

Filminstitutet är statens utförare av det filmpolitiskt motiverade filmarvsarbetet och Filmarvscentrum utgår från detta arbete. Bevarandet av filmarvet är en kollektiv nytta vars värde inte kan hänföras till en enskild aktör, och aktörerna i dialogerna har oberoende av varandra bedömt att kostnaderna för det bör bäras av staten. Grundfinansieringen utgörs därför av anslag i alla scenarier.

Filminstitutet, SVT och KB är i ett liknande läge. Alla tre har analoga filmsamlingar och är offentligt finansierade, och målet att bevara dem kan nås bara genom en statlig lösning för bevarandet. Staten har därför helhetsansvaret, både det samordnande och det ekonomiska, för att filmarvet bevaras och för att den som utför uppdraget har tillräckliga resurser. Som värd tar Filminstitutet på sig ökade fasta kostnader för lokaler, teknik och personal, men kan inte ta den ekonomiska risken för detta eller ansvaret för andra aktörers samlingar. Följer inte statens finansiering med ett utökat uppdrag hotas stiftelsens fortbestånd.

Finansieringen av centret hålls åtskild från statsstödet till film, eftersom de följer olika logik. Filmstödet är transfereringar till filmbranschen som fördelas enligt förordningen om statsbidrag till film, medan filmarvsarbetet bedrivs med Filminstitutets egna resurser och inte är statsstöd. Åtskillnaden bör göras som i dag genom en egen anslagspost. Tillkommande medel får inte tas från anslagsposten Statsbidrag till film eller genom omprioritering inom anslaget 9:1 Filmstöd eftersom detta kommer att få negativa konsekvenser för den nya svenska filmen.

Gränsen för vad staten bekostar går mellan det centret gör inom det filmpolitiska uppdraget och det andra aktörer nyttjar centret till. Filminstitutet är centrets värd och största nyttjare, och Filminstitutets ramanslag bär dess egen förvaring, administrationen av centret och den tillväxtkapacitet som ännu inte nyttjas av andra. Andra aktörer, däribland SVT och KB, bär sitt eget nyttjande: en förvaringsavgift för den plats de tar i anspråk och full kostnad för de tjänster de beställer.

Gränsen blir tydligast i fråga om SVT:s arkiv. SVT förvaltar landets näst största filmarkiv och hämtar löpande material ur det för ny produktion. Förvaringen bekostas i dag av SVT genom hyra till Sveriges Radio Förvaltnings AB, men något uttalat uppdrag att bevara arkivmaterialet som kulturarv finns inte, och medlen är inte avsatta för långsiktigt bevarande.

Behovet av att säkra arkivet har påtalats återkommande. Den parlamentariska public service-kommittén bedömde att public service-företagens arkiv utgör en del av kulturarvet och öppnade för att en annan aktör med rätt inriktning kan ansvara för bevarandet.[56] Både Filminstitutet och KB framhöll i sina remissvar att avsaknaden av ett reglerat arkivansvar är ett problem och att ansvaret behöver förtydligas.[57]

[56] SOU 2024:34 *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider*, avsnitt 8.4.4.
[57] Remissvar från Filminstitutet och Kungliga biblioteket över SOU 2024:34, Ku2024/00602, 2024.

SVT har för sin del framhållit att det vore naturligt att på sikt deponera delar av arkivet för förvaring hos en organisation med rätt kompetens, förutsatt att tillgången till materialet för produktion säkras och att resurser ställs till förfogande för förvaringen.[58]

Filminstitutet förordar att SVT förvarar sitt analoga filmarkiv vid centret och därmed behåller ägandet men att det långsiktiga bevarandet bekostas av staten. Det statliga anslaget till centret, skilt från public service-avgiften och beslutat inför nästa period för public service, finansierar bevarandet. SVT betalar precis som i dag en avgift för sin förvaring. Avgiften motsvarar kostnaden för den plats arkivet tar i anspråk. Resten av anläggningen och verksamheten bär staten via anslaget till Filminstitutet.

Att i stället låta public service-avgiften bära bevarandet förordas inte. Avgiften får enligt lagen om public service endast finansiera public service-uppdraget, som riksdagen beslutar för åtta år i taget. SVT:s egen förvaring och de tjänster bolaget beställer hör till uppdraget och bekostas av avgiften, som i dag. Bevarandet i övrigt gör det inte.[59] Ett riktat anslag håller det utanför programverksamheten och gör statens åtagande synligt.

6.2 Avgiftsprinciper

Avgifterna följer aktörernas förvaring och nyttjande. Två principer styr avgifterna: en avgift för förvaring och full kostnadstäckning för tjänster. Ett alternativ till den senare är att staten finansierar tjänsterna.

Med förvaring avses den plats ett material upptar i anläggningen. Med bevarande avses allt som krävs för att materialet ska bestå över tid: lokalerna, klimatet, rutinerna, kompetensen och beredskapsskyddet. Förvaringen är en del av bevarandet och förvaringsavgiften avser bara den delen.

Avgiften är aktörens andel av kostnaden för den samlade förvaringsytan, i förhållande till den plats aktören tar i anspråk, med ett påslag om 30 procent för administration. Avgiften sätts så att den inte hindrar att material med kulturhistoriskt värde förvaras vid centret, eftersom ett filmarvscentrum som ingen har råd att förvara material hos inte fyller sin funktion.

Den är samtidigt en tröskel mot att centret används som allmän magasinering och kompletterar den prövning som beskrivs i avsnitt 4.2, så att endast bevarbart kulturarvsmaterial tas emot. I kalkylen är avgiften en schablon, och den slutliga nivån fastställs när centret etableras.

Förvaringsavgiften är förenlig med lagen om offentlig säljverksamhet, eftersom förvaringen ingår i ett politiskt uppdrag och inte är säljverksamhet på en marknad. Förvaring som del av bevarande av det slag som beskrivs i kapitel 4 tillhandahålls inte av någon annan.

---

[58] SOU 2024:34, avsnitt 8.4.4; remissvar från Filminstitutet, Kungliga biblioteket och Sveriges Television, Ku2024/00602, 2024.
[59] Lagen (2025:986) om public service, 5 kap. 1 § och 2 kap. 1 och 3 §§.

För tjänster som centret utför är det ekonomiska målet i stället full kostnadstäckning. Avgiften beräknas utifrån tjänstens självkostnadspris, det vill säga både de direkta kostnaderna för att utföra tjänsten och en andel av de indirekta kostnaderna för lokaler, administration och gemensamma funktioner.

För tjänster där det bedöms finnas en kommersiell marknad, främst enklare digitisering och efterbearbetning, tillkommer ett krav att priset inte får underskrida marknadens. Ett offentligt finansierat centrum som prissätter under marknadsnivå skulle riskera att tränga undan privata aktörer som utför samma arbete, vilket lagen om offentlig säljverksamhet inte tillåter.[60]

Ett alternativt spår till full kostnadstäckning är att staten finansierar tjänsterna, så som Norge har gjort genom Nasjonalbiblioteket (avsnitt 4.5). Tjänsterna blir då kostnadsfria för aktörerna, och staten styr genom anslagets storlek hur mycket som digitiseras och i vilken takt. Rapporten redovisar dock full kostnadstäckning som grundmodell, eftersom den är kostnadsneutral för staten.

6.3 Behov av ramanslag

Tabell 4 visar hur kostnaderna i löpande drift finansieras i respektive scenario, med samma referensår som i tabell 2. Intäkterna från förvaring och biografuthyrning minskar behovet av ramanslag, och tjänster åt andra aktörer bär sina egna kostnader genom full kostnadstäckning. Det som återstår är behovet av ramanslag.

Tabell 4. Finansiering av den löpande driften

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2
Kostnader i löpande drift	62,5	82,5	93,3
Intäkter från förvaring och biografuthyrning	5,0	9,5	13,1
Intäkter för tjänster med full kostnadstäckning	0,0	3,8	9,3
Behov av ramanslag i löpande drift	57,5	69,2	70,8
Dagens nivå (scenario 0 år 2027)	48,0	48,0	48,0
Tillkommande behov av ramanslag	9,6	21,3	22,9

Beloppen anges i miljoner kronor i 2026 års prisnivå. Verksamhetens kostnad för Filminstitutet i dag motsvarar scenario 0 år 2027, cirka 48 miljoner kronor per år efter intäkter. Det tillkommande behovet av ramanslag är därmed cirka 21 miljoner kronor per år när scenario 1 är i full drift och cirka 23 miljoner kronor per år när scenario 2 är

[60] Lagen om offentlig säljverksamhet.

det. Även scenario 0 medför ett tillkommande behov, cirka 10 miljoner kronor per år från det första året i normal drift, utan att bristerna hos Filminstitutet långsiktigt åtgärdas.

6.4 Risk för urholkning av finansieringen

Centret behöver medel som är öronmärkta för ändamålet och som räknas upp när priser och löner stiger.

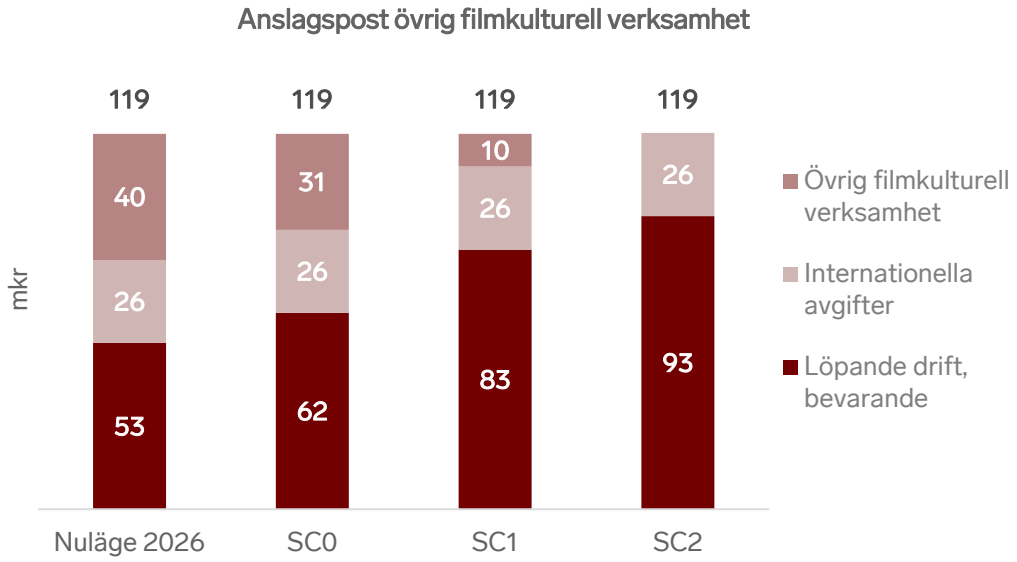

Filminstitutet får sitt statsbidrag över anslaget 9:1 Filmstöd, som inte räknas upp. Ett nominellt oförändrat anslag minskar därför i reala termer år för år, i takt med hela pris- och löneutvecklingen. Det är svårt att förena med de fasta kostnader som värdskapet för med sig: lokaler, teknik och personal blir dyrare över tid medan anslaget står stilla.

En engångshöjning räcker inte, och utan uppräkning tvingas centret till nedskärningar troligen redan under det första decenniet. Anslagsposten för övriga filmkulturella verksamheter, 119,4 miljoner kronor enligt tabell 1, kan se ut att rymma centrets behov. Den bär i dag Filminstitutets filmarvsverksamhet, som fortsätter som grund i centret, och kalkylen utgår från att den delen alltjämt finansieras av posten. Resten av posten går till internationella avgifter enligt regleringsbrevet, en andel av de gemensamma administrativa kostnaderna och hela tillgängliggörandet av filmarvet, med Cinemateket, biografdistribution, rättighetsförvaltning och verksamheten för barn och unga.

Dessa verksamheter ligger utanför centrets kalkyl och redovisas som övriga filmkulturella verksamheter i grafen ovan. Det som behöver finansieras är de tillkommande kostnader centret för med sig. Tas de inom posten trängs tillgängliggörandet undan, och det filmpolitiska målet för filmarvet, där användningen ingår, kan inte nås.

Statliga myndigheters förvaltningsanslag räknas varje år upp genom pris- och löneomräkning, men inte heller den ger full kompensation. Från löneuppräkningen görs

ett produktivitetsavdrag, och Riksrevisionen har visat att anslag som enbart räknats upp på detta sätt tappade sju procent i köpkraft 2011–2020.[61] Uppräkningen innebär i praktiken ett årligt besparingskrav.

Hos övriga aktörer ligger filmen inbäddad i bredare anslag utan filmarvsuppdrag. I hela statsbudgeten är bara ett par poster uttryckligen knutna till film.[62] Medel som inte kan identifieras kan inte heller flyttas till centret.

Urholkningen kan inte heller mötas med höjda förvaringsavgifter. Avgiften är en tröskel, och höjs den hindrar den förvaring i stället för att möjliggöra den. Finansieringen skulle dessutom bero på andra aktörers årliga budgetbeslut och en efterfrågan centret inte kan påverka. Flera aktörer har i dialogerna i stället framhållit ett samlat statligt ansvar för bevarandet som den mest kostnadseffektiva lösningen.

Statsbidrag till stiftelser räknas i dag inte upp genom pris- och löneomräkning, utan nivån beslutas i varje budgetproposition. Det gäller även bidraget till de centrala museer som är stiftelser, anslaget 7:2, som har legat nominellt stilla sedan 2023.[63] Skillnaden mot en uppräkning är förutsägbarheten: omräkningen sker automatiskt enligt en fastställd formel, medan en nivåjustering är ett beslut som varje år måste vinna i prövningen mot alla andra utgifter, och som i praktiken uteblir.

För ett centrum med fasta och indexerade kostnader för hyra, teknik och löner är den skillnaden avgörande. Centrets medel bör därför anvisas på ett anslag som räknas upp genom pris- och löneomräkning.

6.5 Finansiering av etableringen

Avsnitten ovan gäller den löpande driften och hur kostnaden för den kan bäras. En ny anläggning måste dock uppföras eller anpassas för att rymma ett filmarvscentrum, och verksamheten föras över och driftsättas, innan någon löpande drift uppnås. Hur etableringen går till beskrivs i avsnitt 5.5. Etableringen kräver kapital och investeringsmedel av ett annat slag än driften och dessa ryms inte heller inom ett nu befintligt ramanslag.

Om Filminstitutet skulle äga anläggningen kan kapitalet tillföras antingen genom anslag eller genom lån. En stiftelse kan låna i Riksgälden efter ett särskilt regeringsbeslut, en väg som bland annat Stiftelsen Nordiska museet har använt för byggnadsåtgärder. Filminstitutet förordar dock inte en lösning där stiftelsen själv uppför och äger byggnaden.

---

[61] Riksrevisionen, Räkna med mindre — den årliga omräkningen av myndigheternas anslag, RiR 2022:2.
[62] Anslaget 9:1, anslagspost 2 Övriga filmkulturella verksamheter. Statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet (utgiftsområde 17, anslag 9:1) samt Riksarkivets ersättning till Stiftelsen Armé-, Marin- och Flygfilm för försvarsanknuten film, 464 tkr per år (Riksarkivets regleringsbrev 2026).
[63] Svar på skriftlig fråga 2024/25:337, Kulturdepartementet, 2024-11-05; prop. 2025/26:1, utgiftsområde 17, anslaget 7:2 Centrala museer: Stiftelser.

Ett lån tillför inga nya medel, eftersom ränta och amortering ändå måste betalas med statliga medel under lånets löptid. Kostnaden sprids därmed över tid i stället för att tas en gång. Enligt § 6 i Filminstitutets stiftelseförordnande krävs dessutom regeringens tillstånd för att sälja eller belåna fast egendom och tomträtt.[64]

Kapital kan inte frigöras inom Filminstitutet. Anläggningen i Rotebro blir överflödig när verksamheten samlas på annan plats och kan då avyttras. Värdering av fastigheten och genomgång av anläggningsregistret visar att försäljningsintäkten inte bedöms överstiga det bokförda restvärdet, och från intäkten ska därtill kostnader för rivning och sanering räknas av. En avyttring tillför därför inte etableringen några medel, utan medför sammantaget en kostnad. Värdet ligger i stället i att Filminstitutet befrias från drift och underhåll av en anläggning som saknar uppgift.

Skyddet av filmarvet vid kris och krig kan finansieras inom den ekonomiska ramen för civilt försvar, som ligger utanför den ordinarie kulturramen. Som exempel kan nämnas att Riksantikvarieämbetets anslag förstärktes för 2025–2027 med sammanlagt 84 miljoner kronor ur civilförsvarsbudgeten för beredskapsplanering avseende evakueringsmagasin och säkra transporter.[65] De delar av ett centrum som motiveras av stärkt beredskap behöver därmed inte finansieras enbart inom den ordinarie kulturramen.

Externa projektmedel, däribland EU:s kulturprogram och den regionala utvecklingsfonden, kan medfinansiera avgränsade insatser som etablering eller digitisering, men dessa medel är projektbaserade, tidsbegränsade och kräver medfinansiering.

Förslag om breddad finansiering av kulturen, till exempel genom privata donationer, har lämnats i ett betänkande som är på remiss. I sitt remissvar har Filminstitutet lyft fram ett nationellt filmarvscentrum som ett möjligt föremål för en riktad insamlingskampanj i samverkan mellan det offentliga och privata givare, för att finansiera delar av centret. Filminstitutet har samtidigt understrukit att nya statliga medel måste avsättas för ett sådant program och inte tas från den befintliga kulturbudgeten, och att anslagen inte bör minskas för verksamheter som lyckas attrahera privata medel. Privata medel kan därför på sikt utgöra ett tillskott men inte ersätta statlig basfinansiering.[66]

[64] Uppgift från Stiftelsen Nordiska museet om lån i Riksgälden; Stiftelseförordnande för Stiftelsen Svenska Filminstitutet, § 6.
[65] Riksantikvarieämbetets regleringsbrev för 2025 och 2026. Anslag 7:1 tillfördes 19 miljoner kronor 2025, 26 miljoner kronor 2026 och 39 miljoner kronor 2027, sammanlagt 84 miljoner kronor, ur medlen för civilt försvar.
[66] SOU 2026:31 *Ett investeringsprogram för kultur*, på remiss och inte beslutad politik; Filminstitutet, remissvar över SOU 2026:31 (Ku2026/00479), 2026-09-30.

7 Anläggningens utformning och tillhandahållande

En byggnad i ett plan med höglager ger mer direkta flöden, möjlighet till automatisering och lägre byggkostnad än en flervåningsbyggnad. Nybyggnation är det enda beräkningsbara alternativet. Förhyrning befriar Filminstitutet från kapitalutlägg och byggrisk, som stiftelsen inte kan bära. Från beslut till inflyttning tar det mellan fem och sex år, förutsatt att tomtmarken har färdig detaljplan. Brister i beställarledet får långvariga följder.

7.1 Utformning

Filminstitutets förstudie *Framtidens arkiv* har prövat två alternativ för utformning av en ny anläggning: det ena är en byggnad i flera plan med förvaring i kompakthyllsystem, där magasin, arbetsytor och teknik fördelas över våningsplanen. Det andra är en sammanhållen byggnad i ett plan med förvaring i höglagersystem, där förvaringen koncentreras till en stor klimatstyrd volym med arbetsytor och teknik i anslutning.

Skillnaden gäller framför allt flödena och den tekniska komplexiteten. En lösning i flera plan kräver vertikala transporter och mer omfattande installationer både under byggnation och drift, medan en sammanhållen volym i ett plan ger kortare flöden och en enklare byggnad. Förstudien har bedömt att det senare ger bäst förutsättningar för stabil drift och framtida anpassning.

En höglagerlösning möjliggör därtill automatisering och minimerar tunga manuella lyft på ett sätt som kompakthyllsystem inte kan. En byggnad i ett plan är dessutom billigare att uppföra, eftersom hissar, bjälklag och vertikala installationer inte behövs.

Förvaringen i höglager kräver också mindre golvyta för samma arkiverade volym. Ett höglager måste samtidigt utformas så att hyllorna kan nås manuellt, i enlighet med kraven i avsnitt 4.3.2.

Figur 2. Arkivbyggnader

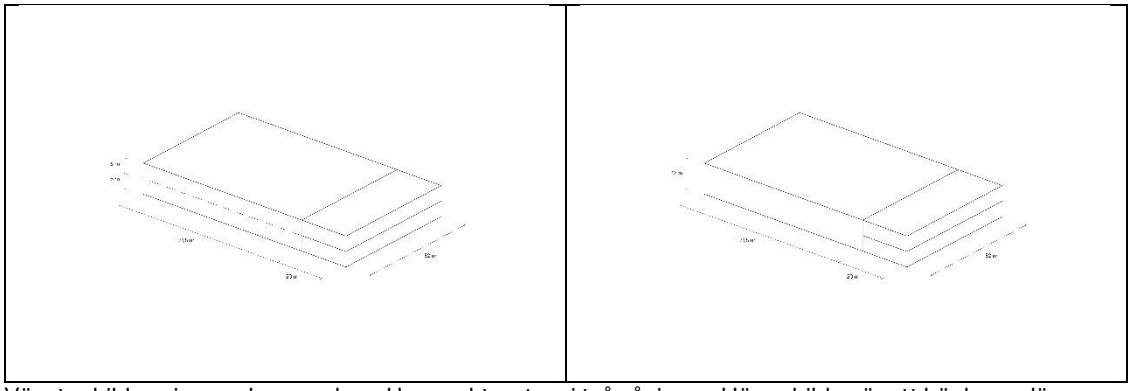

Vänstra bilden visar en byggnad med kompaktsystem i två våningar. Högra bilden är ett höglager där arkivdelen är i ett plan medan arbetsytorna är uppdelade på två våningar.

En ombyggnad av en befintlig fastighet har prövats som alternativ men går inte att beräkna på förhand. Förstudien *Framtidens arkiv* visar att lämpliga fastigheter är svåra att finna, och en ombyggnad är beroende av lösningar som är unika för varje fastighet. Nybyggnation är därför både troligen det billigare och det enda beräkningsbara alternativet, och kostnaderna i kapitel 5 utgår från det.

Internationellt är automatiserade arkivlösningar etablerade. Library and Archives Canada tog 2022 i drift världens största automatiserade arkivanläggning. I Mo i Rana har Statsbygg uppfört automatiserade magasin i bergrum för Nasjonalbiblioteket och Arkivverket. Danska Rigsarkivet har sedan 2009 ett höglager med halvautomatisering på Kalvebod Brygge i Köpenhamn.[67]

7.2 Tillhandahållande

Tillhandahållandet av anläggningen kan ske på tre sätt, genom eget ägande, genom förhyrning i nyproduktion eller genom förhyrning och anpassning av lokaler i en befintlig fastighet.[68]

Formerna skiljer sig åt i fråga om rådighet, bindning och hur kapitalkostnaden betalas. Eget ägande ger störst kontroll över utformning, klimatstyrning och framtida utbyggnad. Investeringen betalas då en gång genom anslag, eller över tid genom ränta och amortering om Filminstitutet lånar, och Filminstitutet bär därefter drift, underhåll och reinvesteringar.

Vid förhyrning äger en annan part byggnaden och Filminstitutet betalar en hyra som täcker ägarens kapitalkostnad och avkastning, i avtal på 20–25 år, och hyresgästanpassningar prissätts med en kalkylränta omkring 4,5 procent. Över

[67] Library and Archives Canada, pressmeddelande 24 november 2022; Regeringen (Norge), pressmeddelande om *Arkivverkets och Nasjonalbibliotekets fjellanlegg i Mo i Rana*, 2023; Lex – Danmarks nationalleksikon, uppslagsordet Rigsarkivet. Rigsarkivets reoler är tolv meter höga och betjänas med truck.
[68] Svenska Filminstitutet, *Budgetunderlag 2027–2029*.

avtalstiden blir hyran högre än investeringen, men Filminstitutet slipper kapitalutlägget och byggrisken, mot att rådigheten blir mindre och verksamheten binds i långa avtal. En privat fastighetsägare kan dessutom under avtalstiden sälja fastigheten till en ny svensk eller utländsk ägare med egna planer för den.

Kretsen av tänkbara värdar och byggherrar för en säkerhetsklassad och klimatstyrd anläggning är liten, liksom marknaden för befintliga fastigheter, oavsett vägval. Förhyrning är ändå den rådande ordningen bland de samlingsförvaltare som medverkat i dialogerna, i flera fall av en statlig fastighetsägare, och det finns referensfall. Riksarkivet har nyligen låtit uppföra en ny anläggning i Härnösand genom det statligt ägda fastighetsbolaget Specialfastigheter, och Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria har etablerat nya magasin genom en privat fastighetsägare.

7.3 Beställarroll, byggtid och risker

Erfarenheter från jämförbara projekt anger omkring tre år från projektering till färdig byggnad och fem till sex år från beslut till inflyttning. Uppskattningen på cirka tre år förutsätter tomtmark som genomgått markarbeten och har en godkänd detaljplan. Om en ny eller ändrad detaljplan krävs förlängs tiden. Tidsförlängningen är svårbedömd med hänsyn till den lagstadgade detaljplaneprocessen.

För att en ny anläggning ska kunna vara i drift i tid behöver ett inriktningsbeslut därför fattas fem till sex år innan Filminstitutets nitratfilm måste vara flyttad i oktober 2034. Det första konkreta steget är en programhandling. Den är nödvändig oavsett om anläggningen uppförs eller anpassas, eftersom den fastställer verksamhetens tekniska krav och ligger till grund för projektering, upphandling och hyresförhandling.

Att uppföra eller anpassa en anläggning av detta slag ställer höga krav på Filminstitutet som beställare. Det gäller oavsett tillhandahållandeform och är en fråga i sig, eftersom brister i beställarledet får långvariga konsekvenser för bevarandet av filmarvet.

Erfarenheterna från de aktörer som nyligen genomfört jämförbara projekt pekar åt samma håll: den största risken är en överambitiös eller otydlig kravställning, särskilt avseende klimatanpassningar, som driver både investerings- och driftkostnader utan att tillföra bevarandevärde. Tidiga och tydliga vägval, en projektorganisation med mandat att fatta beslut och samma nyckelpersoner genom hela processen framhålls som avgörande för ett gott utfall.

Byggtiden är lång, med upphandling enligt lagen om offentlig upphandling och eventuell överprövning som återkommande osäkerheter. Förseningar är regel snarare än undantag. I ett av referensprojekten var tidplanen försenad redan vid byggstart och överprövade upphandlingar och entreprenörskonkurser lyfts fram som typiska orsaker. Den lilla kretsen av byggaktörer gör dessutom valet av samarbetspartner till en kritisk fråga.

Filminstitutets nitratanläggning i Grängesberg visar exempel på vad brister i beställarledet kan leda till: den uppfördes av en entreprenör som saknade erfarenhet av motsvarande byggnation. Utförandet ledde till en tvist som avgjordes genom förlikning, där Filminstitutet fick godta ett sämre och ojämnare klimat än kravbilden angav.

Takkonstruktionen utfördes felaktigt, vilket innebär att även brandskyddet uppvisar brister. Konsekvenserna kvarstår och är en del av de problem som beskrivs i kapitel 3.

Fallet understryker att beställarkompetens, val av entreprenör med dokumenterad erfarenhet av motsvarande byggnation, kvalificerad teknisk medverkan och fullständig dokumentation inte är formaliteter. De utgör grundläggande förutsättningar för att en arkivanläggning ska kunna fylla sin funktion över tid. Upphandlingen ska innehålla kvalitetskrav utöver pris, däribland de krav på skydd och fortsatt drift som anges i avsnitt 4.3.2. Om beställarrollen delegeras till en statlig fastighetsförvaltande myndighet ska samma kravbild följa med i uppdraget.

8 Konsekvensanalys och vägval

Filminstitutet förordar ett filmarvscentrum för alla relevanta aktörer och att detta tas i bruk stegvis, inledningsvis för Filminstitutets, SVT:s och KB:s samlingar. Anläggningen dimensioneras för hela det nationella behovet redan när den byggs. En statlig fastighetsförvaltande myndighet uppför och förvaltar anläggningen som hyrs av Filminstitutet. Beslut om inrättande och finansiering fattas under 2027, eftersom förseningar leder till investeringar i anläggningar som ändå måste avvecklas.

8.1 Scenariernas konsekvenser

Scenarierna bedöms här mot sex parametrar: samlande av resurserna och effektivare nyttjande, bevarande av filmarvet, kostnad för staten och behoven hos relevanta aktörer, som alla har sin grund i uppdraget och det som föregick det (avsnitt 2.1 och 2.2), samt beredskapsperspektivet och förhållandet till marknaden, som tillkommit under arbetet (avsnitt 4.1.1 och 4.1.2).

Scenario 0 samlar inga resurser och säkrar inte bevarandet. Det löser inte förvaringsbehovet för nitratfilm och löser förvaringen av övriga material bara på kort sikt och endast för Filminstitutet. Scenariot är billigast för staten men kräver ändå tillskott, utan att de brister som beror på anläggningarnas utformning åtgärdas. Målet att långsiktigt bevara det analoga filmmaterialet hos SVT, KB och övriga aktörer lämnas utan lösning, och filmarvet står utan samordnad funktion för stärkt kris- och krigsberedskap.

Scenario 1 samlar Filminstitutets, SVT:s och KB:s analoga film och säkrar bevarandet av den största delen av filmen i Sverige. Kostnaden för staten ökar, men de investeringar som scenario 0 kräver i de befintliga anläggningarna blir inte längre aktuella. Beredskapen stärks för de samlingar som ingår, medan övriga relevanta aktörers behov och de närliggande materialtyperna lämnas utanför.

Scenario 2 möter därutöver behoven hos fler aktörer och fler materialtyper och ger centret en nationell roll och en starkare funktion i den nationella beredskapen. Merkostnaden för staten jämfört med scenario 1 är begränsad, eftersom en stor del av det tillkommande bärs av tjänster med full kostnadstäckning. I båda scenarierna prissätts tjänster där en marknad finns i förhållande till marknadens prisnivå, så att privata aktörer inte trängs undan.

8.2 Förordad lösning

Filminstitutet förordar att ett nationellt filmarvscentrum etableras enligt scenario 2, med en anläggning dimensionerad för alla relevanta aktörer från början och med Filminstitutets, SVT:s och KB:s samlingar som första steg.

Scenario 1 ingår i sin helhet i scenario 2. Valet gäller därför åtagandets omfattning, inte anläggningen: den dimensioneras från början för scenario 2, medan verksamheten tas i bruk stegvis, först för Filminstitutets, KB:s och SVT:s analoga film. Att etablera hela det vidare åtagandet på en gång är inte genomförbart inom den tid som står till buds.

Scenario 1 samlar de största samlingarna av analog film i Sverige och kan stå färdigt innan nitrattillståndet i Grängesberg upphör och de största investeringarna i Rotebro är nödvändiga. De mest tidskritiska delarna av problembilden åtgärdas därmed först. Genom att börja där säkras det mest brådskande utan att det större värdet går förlorat. Scenariot löser även de problem som SVT och KB står inför, som de redovisas i kapitel 3.

Tillväxten sker som en planerad utveckling. En skalbar anläggning dimensioneras från början med marginal i förvaring och teknik, och scenario 2:s funktioner tillförs därefter stegvis och utan ombyggnad, med magnetbandshantering, mottagning av nitratstillbilder och tjänster till en nationell krets (avsnitt 5.4 och tabell 7).

Vägen över scenario 1 in i scenario 2 är den mest kostnadseffektiva för staten. Engångskostnaderna för flyttförberedelser, flytt och avveckling är desamma i scenario 1 och 2. Statens åtagande utgörs av ramanslaget och infrastrukturen byggs en gång, med marginalen för scenario 2 inbyggd från start.

Utvidgningens tillkommande tjänster finansieras med full kostnadstäckning av dem som nyttjar dem. Expansionen ökar därför inte statens löpande kostnad i motsvarande grad: det som tillkommer för staten är grundfinansiering av infrastrukturen och inte ytterligare kostnader kopplade till tjänster. Vill staten därutöver göra det möjligt för aktörer utan egna medel att nyttja centret kan det ske genom riktade satsningar, så som Norge har gjort genom Nasjonalbiblioteket, utan att grundmodellen ändras.

Lösningen svarar mot uppdragets samtliga delar för samtliga utpekade aktörer: Ändamålsenliga lokaler, teknik och personal tillhandahålls genom den nya anläggningen och dess bemanning. Bevarande och digitisering av analog film säkras för de samlingar uppdraget utgår från, hos Filminstitutet, KB och SVT. Kretsen av andra relevanta aktörer ryms från början i begränsad omfattning och fullt ut när tillväxten är genomförd.

Figur 3. Scenariernas relationer

8.2.1 Anläggningen och dess förvaltning

Filminstitutet förordar att staten ger en av sina fastighetsförvaltande myndigheter i uppdrag att uppföra och förvalta anläggningen, som Filminstitutet i sin tur hyr som värdorganisation för filmarvscentret. Två andra vägar har utvärderats men förordas inte: eget ägande ger i sak de bästa förutsättningarna för att utforma anläggningen efter verksamhetens behov och utveckling, men är i praktiken ogenomförbart med Stiftelsen Svenska Filminstitutet som huvudman, av de skäl som redovisas i kapitel 6.

Förhyrning av en privat fastighetsägare efter upphandling är möjlig, men förutsätter att Filminstitutet tar på sig en aktiv roll som beställare och upphandlare. Den uppgiften ingår inte i Filminstitutets ordinarie verksamhet och kräver kompetens och resurser utöver denna, samtidigt som kretsen av byggaktörer med erfarenhet av klimatstyrda och skyddsklassade arkiv är liten.

Riksarkivets etablering i Härnösand visar att statligt ägande i kombination med förhyrning fungerar för denna typ av anläggning (avsnitt 7.2). Ett uppdrag till en statlig fastighetsförvaltande myndighet lägger ansvaret hos en aktör som redan har uppgiften att uppföra och förvalta fastigheter för statliga verksamheter, medan Filminstitutet är hyresgäst och verksamhetsförvaltare. Genom att anläggningen är i statlig ägo behåller staten rådigheten över det nationella filmarv som man har ansvar för att bevara. Fastigheten kan då inte heller överlåtas till en ägare utanför statens kontroll,

exempelvis en utländsk fastighetsägare, vilket också är en fråga om nationell beredskap.

Filminstitutet förordar att Filminstitutets fastighet i Rotebro avyttras när den nya anläggningen är i drift och Rotebro tömts, av de skäl som anges i avsnitt 6.5. Likaledes kan SVT och KB fatta beslut om att frånträda de fastigheter eller utrymmen som i dag upptas av deras filmsamlingar.

8.2.2 Finansieringens grund

Finansieringens grund anges i kapitel 6 och består av tre delar. Basen är det statliga ramanslaget, som bär Filminstitutets kostnader för utförandet av det filmpolitiska uppdraget för filmarvet och därtill centrets infrastruktur (lokaler, teknik och personal). Förvaringsavgifterna hålls på en nivå som inte utgör en tröskel för bevarandet av det nationella filmarvet. Tjänster utöver förvaringen bär sina egna kostnader genom full kostnadstäckning och belastar inte ramen. Kostnaderna för den förordade lösningen i full drift framgår av tabell 5 och finansieringen av tabell 6.

Tabell 5. Kostnader för den förordade lösningen i full drift

Kostnader i löpande drift per år	93,3
Engångskostnader 2027–2035, sammanlagt	55,9

Tabell 6. Finansiering av den förordade lösningen i full drift

Behov av ramanslag per år	70,8
– varav dagens nivå	48,0
– varav tillkommande	22,9
Intäkter från förvaring och biografuthyrning per år	13,1
Tjänster med full kostnadstäckning per år	9,3
Särskilda medel för engångskostnader, sammanlagt	55,9

Beloppen anges i miljoner kronor i 2026 års prisnivå.

8.2.3 Sveriges Television

SVT har i arbetet med rapporten angett att bolaget är redo att deponera hela sitt analoga filmarkiv vid centret under de förutsättningar som rapporten anger. Den varaktiga lösning som förordas är att SVT förvarar arkivet hos filmarvscentrum, att staten genom Filminstitutet bekostar bevarandet och att bolaget bekostar sin förvaring och sitt eget nyttjande. SVT:s förutsättning för att deponera samlingarna är att företagets samlade kostnader för förvaring och nyttjande inte överstiger de kostnader bolaget har i dag.

Som självständigt aktiebolag kan SVT besluta om förvaringen av filmarkivet inom sitt nuvarande uppdrag, så snart riksdagen beslutat om centrets inrättande och finansiering.

8.2.4 Kungliga biblioteket

KB använder centret för förvaring och hantering av analog film och bygger inte upp egen kapacitet för dessa ändamål. Insamling och tillgängliggörande behåller KB i egen regi. Filmarvscentrum stödjer KB i att ersätta den bristfälliga förvaringen i Grängesberg med ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt bevarande och ger tillgång till centrets övriga tjänster.

8.3 Genomförande och konsekvenser

8.3.1 Genomförandets steg

Genomförandet styrs av två fasta tidpunkter.

1. Förvaringskapaciteten i Filminstitutets befintliga magasin är förbrukad vid utgången av 2032, vilket kräver tillfällig förvaring till dess att en ny anläggning kan ta emot samlingarna.
2. Tillståndet för Filminstitutets nitratförvaring i Grängesberg upphör 2034. Det är knutet till takets funktion för tryckavlastning vid brand och kan förlängas endast genom en genomgripande och osäker ombyggnad.

SVT:s deposition är inte bunden till dessa tidpunkter utan till riksdagens beslut om centrets inrättande och finansiering. Likaså finns det ingen fastställd tidpunkt för KB:s medverkan.

Från inriktningsbeslut till färdig och inflyttad anläggning tar det fem till sex år. Det flyttförberedande arbetet, flyttprojektet och den parallella driften kräver för Filminstitutet, SVT och KB särskilda medel utöver den ordinarie driften. Tabell 7 visar den optimala tidslinjen 2026–2039. Engångskostnaderna framgår av tabell 3.

Tabell 7. Tidslinje 2026–2039

År	Skede och händelser
2026	Rapporten lämnas 30 oktober.
2027	Regeringen beslutar om inrättande och finansiering, och riksdagen anvisar medel i budgeten för 2028. Programhandling tas fram. Flyttförberedande arbete inleds.
2028	Inriktningsbeslut om genomförandeform och fastighetsmodell. Uppdrag till en statlig fastighetsförvaltande myndighet, som inleder projektering i dialog med Filminstitutet.

År	Skede och händelser
2029	Projekteringen färdigställs och entreprenör upphandlas.
2030	Byggnationen inleds. Flyttplanering och metodutveckling startar.
2031	Byggnationen pågår. Flyttförberedande arbetet avslutas.
2032	Byggnationen färdigställs; driftsättning och intrimning inleds. Förvaringskapaciteten i de befintliga magasinen är förbrukad vid årets utgång.
2033	Intrimningen klar och klimatet stabilt. Etappvis inflyttning, först Filmhuset och därefter Rotebro. Parallell drift börjar.
2034	Sista etappen Grängesberg: Filminstitutets nitrat och KB:s analoga film flyttas innan tillståndet upphör i oktober. Nitratmagasin ställs om till evakueringsmagasin.
2035	Parallell drift upphör. Rotebro avvecklas och säljs. SVT:s analoga filmsamling flyttas in. Scenario 1 på plats i full omfattning. Funktioner för scenario 2 börjar byggas.
2036	Nitratstillbilder tas in och utökat tillgängliggörande möjliggörs. Den nationella rollen och kompetensförmedlingen byggs upp.
2037–2038	Den nationella rollen och scenario 2-tjänsterna utvecklas.
2039	Scenario 2 etablerat i full omfattning.

8.3.2 Konsekvenser av försening

Tidplanen tål inte mycket försening. Nitratfilmen måste lämna Filminstitutets anläggning i Grängesberg senast 2034 oavsett vilken väg som väljs, antingen till en ny permanent plats eller till en tillfällig medan taket byggs om. Även med ett åtgärdat tak är anläggningen full och kan inte ta emot mer nitratfilm.

Om riksdagen beslutar om ett filmarvscentrum men inriktningsbeslutet dröjer förskjuts hela kedjan, och Filminstitutets befintliga anläggningar kräver investeringar under tiden. Den kortsiktiga kapacitetsutökningen i Rotebro måste då inledas, och från 2034 kan ombyggnaderna av Grängesberg och Rotebro inte längre skjutas upp. De kräver tillsammans cirka 76 miljoner kronor, varav merparten i Rotebro.[1] Investeringarna görs i lokaler som lämnas när centret står klart och måste skrivas av. Staten betalar då två gånger, först för att hålla de befintliga anläggningarna i drift och sedan för centret, samtidigt som den parallella driften förlängs.

Ett dröjsmål drabbar också SVT:s och KB:s samlingar. Varje års försening lämnar dem kvar i lokaler som inte möter de nivåer för bevarande, klimat och skydd som förslaget bygger på, och uteblir ett gemensamt centrum blir enskilda lösningar hos varje aktör sammantaget dyrare för staten än en gemensam.

Andra konsekvenser är inte bundna till något datum utan växer med varje års försening. Kompetensen för analog film är knuten till få platser och personer och byggs i dag inte upp i ordnad form (kapitel 3), magnetbandens bärare bryts ned med tiden, och Filminstitutets anslag urholkas realt, vilket år för år minskar förmågan att bära förseningens kostnader.

8.4 Nästa steg

Regeringen föreslås under 2027 besluta om inrättande och finansiering av ett nationellt filmarvscentrum i enlighet med den förordade lösningen: en anläggning med plats för alla relevanta aktörer, som tas i bruk först för Filminstitutets, KB:s och SVT:s analoga filmsamlingar, och de finansieringsprinciper som anges i kapitel 6.

Beslutet förutsätter att staten tar helhetsansvaret och garanterar finansieringen, och att finansieringen hålls åtskild från statsstödet till film. KB använder centret för förvaring och hantering av analog film (avsnitt 8.2.4) och efter att riksdagen formellt fattat beslut kan SVT förbereda flytt av sitt arkiv (avsnitt 8.2.3).

Rapporten är det underlag regeringen i propositionen *Ny politisk inriktning för ett starkare filmland* sagt sig behöva för att ta ställning till hur det nationella filmarvet ska säkras.

Riktlinjerna för Filminstitutet för 2027 är det första tillfället att ge uppdraget att ta fram programhandlingen och inleda det flyttförberedande arbetet, och medlen för det behöver finnas i budgeten för 2027.

Ställningstagandet till centret som helhet, inrättande och finansiering, hör hemma i den budgetproposition regeringen lämnar hösten 2027, så att riksdagen kan besluta samma år.

Under 2028 följer inriktningsbeslutet om genomförandeform och uppdraget till en statlig fastighetsförvaltande myndighet, med de beslut om investeringsplan och låneram som riksdagen då fattar för myndigheten. Det beslutet kan fattas senast 2029, och då utan marginal.

Allt därefter följer av tabell 7.

Verktygen för besluten finns, och varje beslut har sin senaste tidpunkt. Fattas de i tid kan filmarvet förbli vad definitionen i avsnitt 4.1 anger: en levande del av det kollektiva minnet, även efter 2034.

Svenska Filminstitutet

Box 271 26, 102 52 Stockholm | Filmhuset, Borgvägen 1
08-665 11 00 | filminstitutet.se

Bilaga 1. Genomförda dialoger

Bilagan redovisar de dialoger Filminstitutet genomfört inom uppdraget, med deltagare från respektive aktör och datum. Där uppgift saknas anges detta.

Aktör	Deltagare från aktören	Datum
Armé-, Marin- och Flygfilm (AMF)	Cathrin Thorsell Starud, Bodil Gyllensvärd	2026-04-27
Centrum för näringslivshistoria	Anders Sjöman	2026-06-03
Föremålsvård i Kiruna	Carolina Gustafsson	2026-04-20
Försvarsmakten	Oscar Schad, Max Hedén	2026-05-21
Göteborgs Stad	Anna Javér, Pontus Forslund	2026-05-21
Göteborgs stadsmuseum	Charlotta Dohlvik, Marie Hellervik	2026-06-08
Göteborgs universitet (Institutionen för kulturvetenskaper)	Mats Jönsson	2026-05-20
Göteborgs universitet (Institutionen för kulturvård)	Katarina Saltzman, Liv Friis, Eva Gustavsson, Anneli Palmsköld	2026-06-11
Kungliga biblioteket	Göran Konstenius, Lars Björk (2026-05-18), Unn Edberg (2026-08-13)	2026-05-18, 2026-08-13
Kungliga Operan	Stefan Karlberg	2026-04-27
Länsmuseernas samarbetsråd	Ulf Dernevik	2026-05-18
Moderna museet	Lena Essling	2026-05-27
Nordiska museet	Magnus Åhrgren, Karin Neander	2026-05-11
Polismyndigheten	Lena Elfving-Nixon, Tony Båving	2026-05-19
Region Jönköping	Magnus Jonsson	2026-05-19
Region Skåne	Anna Lyrevik	2026-07-03 (skriftlig dialog)
Region Stockholm	Eva Bergquist	2026-05-18
Riksantikvarieämbetet	Annelie Kurttila	2026-05-20

Riksantikvarieämbetet (Svensk Museitjänst)	Sophie Zetterström Gore, Sara Eriksson	2026-05-22
Riksarkivet (audiovisuella samlingar)	Annika Tergius	2026-04-29
Riksarkivet (Digitiseringscenter i Fränsta)	Inger Mattsson, Petra Malmberg, Annika Tergius	2026-05-21
Riksarkivet (Nybyggnationer i Arninge, Härnösand, Göteborg)	Petter Falk	2026-05-07
Specialfastigheter Sverige AB	Mikael Alfredsson, Martin Hagforsen	2026-05-11
Statens fastighetsverk (SFV)	Ragnar Stenport, Viktor Axelsson Banck	2026-05-04
Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria	Carl Zarmén, Annika Edgren	2026-04-24
Stiftelsen Filmform	Anna-Karin Larsson, Andreas Bertman	2026-04-21
Stockholms universitet (Institutionen för mediestudier)	Trond Lundemo, John Sundholm	2026-05-11
Svenska Arkivförbundet	Amanda Vesterlund	2026-04-20
Sveriges hembygdsförbund	Jan Nordwall	2026-05-19
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)	Louise Andersson	2026-05-11
Sveriges Television	Henrik Johansson, Henrik Selin	2026-05-11, 2026-08-18
Säkerhetspolisen	Johan Rahm	2026-05-12
Visuellt Center i Skillingaryd	Pernilla Sandström, Kalle Boman, Anna Sohlman	2026-05-12
Världskulturmuseerna	Torsten Johansson	2026-06-24

Bilaga 2. Dialogfrågor per aktörskategori

Bilagan redovisar de frågor som ställdes i dialogerna. Frågorna anpassades efter aktörskategori. De generella frågorna ställdes till samtliga.

Generella

Vilka strukturella brister eller utvecklingsbehov ser ni i dag när det gäller film och filmarv i Sverige?

Vilken roll bör ett nationellt filmarvscentrum ha i relation till befintliga aktörer?

[Följdfråga: Finns funktioner som tydligt bör ligga kvar på annan nivå? T ex privat, lokal eller regional]

Vilka risker eller oönskade konsekvenser ser ni med att etablera ett nationellt filmarvscentrum?

Vilka övergripande principer bör gälla för finansiering av ett nationellt filmarvscentrum? [Följdfråga: Till exempel statlig finansering, avgiftsmodell]

Finns det en liknande funktion inom annan sektor som kan fungera som förebild för ett nationellt filmarvscentrum?

Vilka kostnader har ni relaterat till film eller filmarv i nuläget och finns det anledning att tro att det kommer att förändras i framtiden?

[Följdfråga: T ex på grund av gallring, ökad digitisering, omprioriteringar, nedskärningar]

Hur finansieras de verksamheter som arbetar med film eller filmarv i er organisation?

Hur troligt är det att ni skulle nyttja ett nationellt filmarvscentrum och vilka förutsättningar krävs för att så skulle ske?

För vilka tjänster skulle ni nyttja ett nationellt filmarvscentrum?

- Fysisk förvaring

- Digital långtidslagring

- Hantering/tillståndskontroll/konservering/tvätt/reparation/migrering

- Katalogisering/identifikation/metadata

- Digitisering/skanning/avspelning

- Efterbearbetning/synkning/redigering

- Visning/projicering/access

- Kompetensförmedling (t ex utbildning, manualer, best practice)

- Kompetensförsörjning (t ex lärlingskap, praktik, validering)

Frågor till aktörer med filmarvssamlingar

Vilka typer av bärare har ni i ert filmarkiv i dag:

- 8mm

- 16mm

- 35mm

- Filmljud

- Ljudband

- Videoband

- Databand

Hur omfattande är ert bestånd (volym, format)?

Varför har ni detta bestånd -- är det t ex av kulturhistoriskt värde som artefakter eller som bruksföremål?

Finns det några särskilda krav på skydd av ert bestånd, t ex beredskapsrelaterat? [Följdfråga: Vad anser ni vara viktigast att säkra och varför?]

Ser ni digitisering som möjlighet att gallra i det fysiska beståndet?

Inom vilka områden ser ni störst brister eller utvecklingsbehov inom er verksamhet kopplat till film?

- Fysisk förvaring/hyllplats

- Digital långtidslagring

- Hantering/tillståndskontroll/konservering/tvätt/reparation

- Identifikation/katalogisering/metadata

- Digitisering/skanning/avspelning

- Efterbearbetning/synkning/redigering

- Visning/projicering/access

- Kompetensförmedling (t ex utbildning, manualer, best practice),

- Kompetensförsörjning (lärlingskap, praktik)

Vilka är de huvudsakliga kostnadsdrivarna i ert arbete med film?

- Fysisk förvaring/hyllplats

- Digital långtidslagring

- Hantering/tillståndskontroll/konservering/tvätt/reparation

- Identifikation/katalogisering/metadata

- Digitisering/skanning/avspelning

- Efterbearbetning/synkning/redigering

- Visning/projicering/access

- Kompetensförmedling (t ex utbildning, manualer, best practice),

- Kompetensförsörjning (lärlingskap, praktik)

Har ni långsiktiga förutsättningar att kunna bevara och använda ert bestånd?

[Följdfråga: Vilka investeringar bedömer ni vara nödvändiga under de kommande 10--20 åren?]

Frågor till aktörer som säljer tjänster

Vilka tjänster erbjuder ni kopplat till film- och/eller kulturarv?

- Fysisk förvaring/hyllplats

- Digital långtidslagring

- Hantering/tillståndskontroll/konservering/tvätt/reparation

- Identifikation/katalogisering/metadata

- Digitisering/skanning/avspelning

- Efterbearbetning/synkning/redigering

- Visning/projicering/access

- Kompetensförmedling (t ex utbildning, manualer, best practice),

- Kompetensförsörjning (lärlingskap, praktik)

Hur ser ni på den framtida efterfrågan av dessa tjänster?

Vilka är era aktuella prisnivåer för dessa tjänster? Ange gärna hur prissättningen är uppbyggd, t ex per rulle, per timme, per meter, per hyllmeter och år, fast avgift.

Vilka faktorer påverkar era kostnader mest?

Inom vilka områden krävs störst investeringar för att etablera eller utöka er kapacitet?

Frågor till beställare av kulturarvslokaler

Behovsanalys

Har ni i närtid uppfört eller planerar för att uppföra lokaler avsedda för:

- Arkivverksamhet med tillhörande arbetslokaler? Om ja, specificera typ av verksamhet

- Kulturverksamhet med tillhörande arbets-, arkiv eller förrådslokaler? Om ja, specificera typ av verksamhet

Vad var anledningen till att projektet initierades?

Hur definierade ni lokalbehovet (volym, klimatkrav, säkerhet, framtida tillväxt, logistik)?

Hur har ni organiserat framtagning av kravställning?

Genomförande

Vilka faktorer var avgörande för att projektet kunde genomföras (t ex politiska beslut, ägarstyrning, privata bidragsgivare, särskilda medel, etappindelning)?

Vilken motpart var ansvarig för byggnationen?

Hur organiserades flyttprojektet?

Finansiering

Äger ni själva eller hyr ni de nya lokalerna?

Hur stor var investeringen i kronor (ungefärlig nivå)?

- Totalbelopp

- Per kvadratmeter, per magasinplats eller annan enhet

Hur finansierades investeringen (anslag, lån, kommunal investering, annan modell)?

Vilka är de huvudsakliga årliga driftkostnaderna och har de motsvarat de ursprungliga kalkylerna?

Vilken hyresmodell tillämpas vid hyra?

Övrigt

Vilka är era erfarenheter som är viktiga att ha med sig i denna typ av projekt (positiva och negativa)?

Frågor till utförare av byggnation av arkiv- och bevarandelokaler för samlingar

Beställningsfas

Vad har ni för erfarenhet av nybyggnation av arkivlokaler alternativt ombyggnation till arkivlokaler? Ange referensprojekt.

Hur initierades dessa projekt? HG/Förfrågan/tävling

Var ni delaktiga i arbetet kring framtagning av kravställningen kring t ex klimat, brand?

Vilka byggnadstekniska krav är mest kritiska/utmanade vid uppförande av klimatstyrda arkiv- och arbetslokaler (t.ex. temperatur, luftfuktighet, brand)?

Har ni lämpliga fastigheter i ert bestånd eller behöver ett markköp ingå?

Hur har beställaren formulerat risker och utmaningar kopplade till kulturarvslokaler med anledning av klimatförändringar alternativt i händelse av krig, kris och beredskap?

Genomförande

Hur ser ni att man kan lämpligast utforma ett projekt för etappvis utbyggnad?

Hur lång tid tar det normalt från projektering till färdig anläggning? Vilka moment är mest tids- och resurskrävande?

Vilka är de största riskerna i denna typ av projekt?

Vilka är de kostnadsdrivande driftaspekterna för klimatstyrda och säkerhetsklassade lokaler?

Hur ser ni att energianvändning och klimatpåverkan kan minimeras utan att äventyra bevarandekrav?

Hur ser ni att en hyresgäst bäst organiserar sig för att få ett så effektivt samarbete som möjligt under genomförandet av projektet?

Finansiering

Hur ser er process ut för finansiering av denna typ av projekt? Tidplan, beslut m m.

Vilka investeringskostnader (ej inräknat markinköp) per kvadratmeter är relevanta för denna typ av specialanpassade lokaler? Vilka faktorer påverkar kostnaden mest?

Hur bedömer ni fördelningen av investeringen mellan markinköp/byggnad/installationer?

Vilken /vilka hyresmodell är lämplig för denna typ av lokal?

Övrigt

Vilka erfarenheter har ni dragit av genomförda projekt (positiva och negativa)?

Regioner och kommuner

Bevarande

Hur ser ni på regioners och kommuners roll i långsiktigt bevarande av filmarvet?

Hur bedömer ni behovet av en stärkt nationell funktion för bevarande av filmarvet i er region?

Organisation

Vilka fördelar ser ni med ett nationellt filmarvscentrum utifrån ett regionalt eller kommunalt perspektiv?

Vilka konsekvenser ser ni av en nationell funktion för den regionala och lokala nivån? Hur kan en sådan funktion utformas för att stödja och inte försvaga kommunal och regional verksamhet?

Finns det en liknande funktion inom er region som kan fungera som förebild för ett nationellt filmarvscentrum?

På vilket sätt skulle en nationell funktion kunna stärka regionala och kommunala verksamheter inom området kris och beredskap?

Finansiering

Hur finansieras de verksamheter som arbetar med film eller filmarv i er region? Vilka kostnader finns för detta i nuläget? Bedöms det förändras i framtiden (t ex på grund av ökad digitisering, effektivisering eller omprioriteringar)?

Vilket ansvar ligger i dag på staten respektive regioner och kommuner när det gäller finansiering av bevarandeinsatser av kulturegendom i er region?

Tjänster

Är geografisk lokalisering av en nationell funktion av betydelse ur ert perspektiv? Vilka faktorer bör i så fall vägas in?

Frågor till utbildning och forskning

Hur bedömer ni behovet av specialistkompetens inom bevarande och hantering av film i Sverige i dag och framöver?

Täcker nuvarande utbildningar de kompetenser som krävs för långsiktigt bevarande av film, eller finns identifierade luckor?

Finns det i dag tillräcklig tillgång till utbildade arkivarier och konservatorer med relevant inriktning?

Hur kan en nationell funktion bidra till utbildning, praktik och forskningsanknytning inom området?

Hur viktigt är tillgången till originalmaterial kontra digitiserat material ur ett forskningsperspektiv?

Vilka åtgärder bedömer ni är nödvändiga för att säkerställa långsiktig kompetensförsörjning inom filmbevarande?

Bilaga 3. Ekonomisk kalkyl

Driftskostnader, mkr	Nuläge 2026	SC0	SC1	SC2
Rotebro	6,7	10,5	-	-
Grängesberg	1,0	3,0	0,7	0,7
Filmhuset	3,6	4,7	-	-
Biografer Filmhuset	1,8	2,7	2,7	2,7
Ny anläggning	-	-	25,2	28,6
Drift hyresgästinstallationer	-	-	1,7	1,8
Summa lokaler	**13,0**	**20,7**	**30,2**	**33,8**
Grundkostnad teknik	2,0	3,4	3,4	3,3
Tillkommande				
Analog filmteknik	-	-	0,1	0,1
Bildteknik	-	-	0,1	0,1
Biografteknik	-	-	0,2	0,2
Digital filmteknik	-	-	1,5	1,5
Digital infrastruktur	-	-	0,5	0,5
Videoteknik	-	-	-	0,5
Summa teknik	**2,0**	**3,4**	**5,7**	**6,1**
Grundbemanning filmarvet (24)	35,4	35,4	35,4	35,4
Tillkommande				
Analog filmtekniker (1 & 1,5)	-	-	1,2	1,8
Ansvarig digital filmteknik (1)	-	-	1,5	1,5
Bildtekniker (0,25)	-	-	-	0,3
Biografteknikker (0,5)	-	-	-	0,6
Digital filmtekniker (1)	-	-	1,3	1,3
Filmarkivarie (2 & 3,5)	-	-	2,5	4,5
Lärling (1)	-	-	0,9	0,9
Pedagog (1)	-	-	-	1,3
Videotekniker (1)	-	-	-	1,2
Summa personal	**35,4**	**35,4**	**42,8**	**48,6**
Grundkostnad filmarvet	2,5	2,5	2,5	2,5
Tillkommande				
Förbrukningsmaterial	-	-	0,1	0,5
IT-kostnader	-	-	-	0,1
Service/support	-	0,4	1,2	1,5
Summa övrigt	**2,5**	**2,9**	**3,9**	**4,7**
Summa Scenario	**52,9**	**62,5**	**82,5**	**93,3**

Bruksarea ny anläggning, kvm	SC1	SC2	
Rumstyp	SFI + KB + SVT (höglager)	SFI + KB + SVT + Övriga (höglager)	Indelning yta
Nitratfilm	350	350	Arkivyta
Nitratbilder		100	Arkivyta
Film -6 RH 35%	3 855	4 050	Arkivyta
Arkiv +12 RH35%	582	700	Arkivyta
Tillfällig förvaring/Karantän +6 rh35%	50	200	Arkivyta
Materialhanteringscenter	585	700	Kontorsyta
Logistikcenter	400	400	Kontorsyta
Personalutrymmen + publikt (inkl bio)	570	1 000	Kontorsyta
Avfall	50	50	Kontorsyta
Teknik	500	600	Kontorsyta
Kemikalierum	50	50	Kontorsyta
Totalt, kvm bruksarea	**6 992**	**8 200**	

Bilaga 4. Investeringskalkyl

Kostnadsbedömning

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV

SVENSKA FILMINSTITUTET

Innehåll

Försida, denna sida, 1 sida

Förutsättningar, 5 sidor

Lokalyta Augusti 2026, arbetsmaterial, 1 sida

Kalkylsammanställning, 1 sida, med alternativ:

SC1 - 20 pers.
Framtidens arkiv + KB + SVT (höglager) - Lokalprogram rev 260903 - Kostn.läge 20260501

SC2 - 35 pers.
Nationellt filmarvscentrum (höglager) - Lokalprogram rev 260903 - Kostn.läge 20260501

Entreprenadindex mellan kostnadsläge 2025-08-01 och 2026-05-01, 1 sida

2026-09-09

ÅF Infrastructure AB
Box 17077
104 62 STOCKHOLM

Per Andersson
Tele: 010-505 00 00 / 010 - 505 17 62
per.h.andersson@afry.com

ktigheten av denna handling svarar ÅF Infrastructure AB endast mot sin beställare.

Förutsättningar

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV
SVENSKA FILMINSTITUTET

Datum: 2026-09-09

Projekt- / Kalkylbeskrivning

Kostnadsbedömning i syfte för/inför investeringsbeslut i tidigt skede.

Kostnadsbedömning har sin utgångspunkt ifrån en god standard.
Tekniska lösningar och krav på utformning, innehåll och föreskrifter för Riksarkiv har beaktats,
dock har avsteg utifrån verksamhetens verkliga behov beaktats. Kostnader för avsteg som beaktats
kan komma att innebära ökade kostnader inom ett förhållandevis stort spann.

Kostnadsläge

2026-05-01

Entreprenadform

Entreprenadform ej beslutad, redovisad som en Totalentreprenad

Kalkylsammanställning Alternativ

SC1 - 20 pers. - Framtidens arkiv + KB + SVT (höglager) - Lokalprogram rev 260903 - Kostn.läge 20260501
Bruttoarea ca 7.350 m2 BTA.

SC2 - 35 pers. - Nationellt filmarvscentrum (höglager) - Lokalprogram rev 260903 - Kostn.läge 20260501
Bruttoarea ca 8.600 m2 BTA.

Förutsättningar

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV
SVENSKA FILMINSTITUTET

Datum: 2026-09-09

Ingående entreprenadkostnader

Finplanering och utvändig mark inom tomtgräns
Grovschakt inkl dränering, och fyllnadsmassor för platta på mark
Markuppbyggnad, dräneringslager, fiberduk och isolering under platta på mark.
Platta på mark inklusive grundläggande betongarbeten såsom kantbalk, plintar/fundament, hissgrop etc.
Stomme, bjälklag, ytterväggar och yttertak
Stomkompletteringsarbete och rumsbildningar
Brandavskiljande väggar arkiv samt kylpaneler väggar och innertak arkivdelar
Invändiga ytskikt samt rumskompletteringsarbete (samtliga golv-, vägg- och takytskikt)
Sanitet
Sprinkler (enbart sprinkler i arkivdelar, ej i kontor)
Värme
Kyla
Luftbehandling
El och tele
Hissar och lyftbord
Byggplatsomkostnader inklusive tjänstemän/arbetsledning ***)
Detaljeringspåslag
TE-projektering
Entreprenörarvode

Förutsättningar

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV
SVENSKA FILMINSTITUTET

Datum: 2026-09-09

Ej ingående entreprenadkostnader

Trafikomläggningar
Eventuella provisorier under byggtiden avsedda för annat är projektets direkta byggplatsomkostnader (exempelvis parkering ed)
Förorenad mark och eller sanering farligt miljö- eller hälsofarliga ämnen/material
Eventuell markförstärkning såsom pålning eller spontning
Eventuell Arkeologisk utgrävning
Eventuella merkostnader mark- och grundarbeten orsakade av utsatthet för grundvattenåtgärder
Ev. yttre förändringar/omläggningar av andras installationer (såsom fjärrvärme, fjärrkyla, VA, el/tele/data)
Etappindelningar
Eventuella merkostnader härrörande till arbete utanför ordinarie arbetstid

Brukarens specialinredning, lös inredning & utrustning *****)
(bla ingjutna skenor i bjälklag för förvarings- och arkiv-inredning) *****)
Traverser, truckar, stationer för truckar, trycklyft etc *****)
Eventuella lyftanordningar förutom de tre projekterade hissarna (exempelvis andra lyftbord, traverser etc)
Ev mobila plattformar tillhörande verksamheten *****)

Verksamhetens utrustning
Lös inredning och utrustning
AV- och/eller konferensutrustning
Eventuell sopsug
Eventuell vikvägg
Storköksutrustningar
Eventuella installationsgolvslösningar (utöver Elrum)
Eventuell spånsug och annan verksamhetsanknuten ventilation
Specialbelysningar, inredningsbelysning
Hyresgästens egna telesystem såsom data, tv-övervakning, högtalarsystem
Hyresgästens egna teletekniska larmsystem såsom inbrottsskydd, passersystem, SÄK

Förutsättningar

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV
SVENSKA FILMINSTITUTET

Datum: 2026-09-09

Ingående byggherrekostnader

Byggherrekostnader för en Totalentreprenad, där Byggherreprojekterar framtill SH/FFU och där
sedan Totalentreprenör övertar projekteringsansvaret och projektering fram till Relationsritning och D&S-instruktion

Byggherrekostnader
- Projektering
- Projekt- och byggledning
- BH-administration
- Myndighetsavgifter, anslutningavgifter

*****) Arkivinredning i kompaktarkiv respektive höglagerarkiv enligt referenssiffror

Budgetreserv 5%
Mervärdesskatt 25%

Ej ingående byggherrekostnader

Markförvärv
- Råmarkskostnad
- Evakueringskostnad
- Lagfart
- Inteckningskostnad/pantbrev
- Räntekostnad
- Försäkring
- Gatukostnadsersättning
- Övriga tomtkostnader
- Tomthyra/ tomträtt
- Övrig fastighetsbildning

Finansiella kostnader
- Kreditivkostnader
- Förvaltningskostnader
- Försäkringskostnader, BFF
- Garantier
- Räntekostnad, proj.- och planskede
- Övriga finansiella kostnader

Kostnader tredje man
- Hyresersättningar, hyresförluster
- Evakueringskostnader, flyttkostnader
- Ersättningslokaler
- Ersättning intrångsskada

Indexmässiga kostnadsförändringar
Etapp- eller skedesindelningar i tid separerade (hanterat såsom ett projekt)

Förutsättningar

NYBYGGNAD AV FRAMTIDENS ARKIV
SVENSKA FILMINSTITUTET

Datum: 2026-09-09

Dokumentation

Kalkylen är baserad på följande:
Lokalyta rev 2026-09-03
(Lokalyta Augusti 2026)
(250925_Filminstitutet_Kalkyunderlag planer.pdf)
(250925_Filminstitutet_Sektion och höglager.pdf)

Övrigt

Kalkylen förutsätter upphandling i konkurrens.
Kalkylen förutsätter att entreprenören erhåller skälig ersättning för sina kostnader.
Kalkylen har således ej påverkats av marknadsanpassning (tillgång och efterfrågan) mot vad en normal konjunktur skulle medge.
Miljöbyggnad, miljocertifiering Silver (enligt Sweden Green Building Council) ingår
(eller motsvarande nivå för BREAAM-Se eller LEED).

Byggplatsomkostnader inklusive tjänstemän ***)
Alternativ benämning som också förekommer i branschen:
APO, Indirekta arbete, tillfälliga byggfabriken, Gemensamma kostnader, Allmänna kostnader
Exempel på vanligt förekommande byggplatsomkostnader:
Markhyra
Tillfällig etablering, provisorisk väg, inhängnad
Bevakning, vakthållning, larmer, kameraövervakning
Skyltar, skyltställning
Tillfällig elinstallation, tillfällig VA-installation
Transporter
Sophantering, container
Ställningar och skyddsanordningar
Skyddsutrustningar personskydd arbetsplatsen, personlig skyddsutrustning
Intäckningar och provisoriska skydd
Vinterarbete, snöröjning
Uttorkning, provisorisk uppvärmning
Tält, kassuner
Bodstädning, renhållning, byggstädning, slutstädning
Slutbesiktning, justering efter slutbesiktning
Materialprovning, vibrationsmätning
Eventuella inhyrda konsultkostnader för byggarbetsplatsen
Manskapsetablering, bodar
Maskiner interna
Maskiner externa
Maskinmontage, maskinbesiktning, driv- och smörjmedel
Maskinförare, förrådsman, reparatör, byggservice
Ställningar, bryggor, övriga hjälpmedel ej maskiner interna eller externa
Handverktyg, mindre redskap
Skyddsutrustningar
Förbrukningsmaterial
Utsättning, utsättningsmaterial, utsättningskonsult
Platschef
Arbetsledare
Övriga tänstemän såsom exempel tidplan, kalkyl, inköp, miljö etc
Kontorskostnader
(Normal sett ingår ej förbrukningsavgifter El (elförbrukning), VA (vattenförbrukning) inklusive fasta avgifter)

Lokalyta Rev 2026-09-03

2026-08-19

Rumstyp	kvm	SC0 Befintlig	Denna ska beräknas SC1 - 20 personer Framtidens arkiv + KB + SVT (höglager)	Denna ska beräknas SC2 - 35 personer Nationellt filmarvscentrum (höglager)	
Nitratfilm		270	350	350	
Nitratbilder				100	
Film -6 RH 35%		860	1 204	1 300	
Film +6 RH 35%		1 122	2 651	2 750	Utgår och ersätts av Film -6 RH 35%
Arkiv +12 RH35%		0	134	200	
Arkiv +18 RH40%		330	410	450	Utgår och ersätts av Arkiv +12 RH 35%
Arkiv +20-24 RH50%		1 360	38	50	Utgår och ersätts av Arkiv +12 RH 35%
Föremålsförvaring		230	0	0	Utgår och ersätts av Arkiv +12 RH 35%
Tillfällig förvaring/Karantän		0	50	200	klimatkrav motsv +6 rh35%
Materialhanteringscenter			585	700	
Logistikcenter			400	400	
Personalutrymmen + publikt (inkl bio)			570	1 000	
Avfall			50	50	
Teknik			500	600	
Kemikalierum			50	50	
Bio inkl bioteknik				0	
		4 172	6 992	8 200	

2026-09-09 / Per Andersson, Afry

Summa Bruksarea ovan			6 992	8 200
Svällfaktor omräkning till Bruttoarea			1.05	1.05
Beräknad Bruttoarea m2 BTA			7 341	8 610
Beräknad Bruttoarea m2 BTA, avrundad			7 350	8 600
Beräknad Bruttoarea m2 BTA, avrundad - Kontorsbyggnad			2 100	2 930
Beräknad Bruttoarea m2 BTA, avrundad - Arkivbyggnad			4 900	5 200
Beräknad Bruttoarea m2 BTA, avrundad - Nitratfilmsbyggnad			350	470

SC1 - 20 personer - Framtidens arkiv + KB + SVT (höglager)

Baserad på: Lokalprogram Rev 2026-09-03
Kostnadsläge: 2026-05-01
Kalkyldatum: 2026-09-09

Filminstitutet, Nybyggnad Riksarkiv Kostnadsbedömning i tidigt skede AFRY - Per Andersson På uppdrag av Filminstitutet	Delsumma Utvändiga markarbeten Höglager		Delsumma Kontorsdel Höglager		Delsumma Arkivdel Höglager		Delsumma Nitratfilm-/bild-arkiv Höglager		SUMMA HÖGLAGERARKIV Utvändiga markarbeten Kontorsdel, Arkivdel Nitratfilmsarkiv		
KALKYLSAMMANSTÄLLNING	13 900	m2/UMA	2 100	m2 BTA	4 900	m2 BTA	350	m2 BTA	7 350	m2 BTA	
									6 992	m2 BRA	
Nedan redovisat såsom en Totalentreprenad	Tkr	*Kr/m2 UMA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	
Utvändiga Markarbeten	17 750	*1 277*		*0*		*0*		*0*	17 750	*2 415*	
Markarbeten hus		*0*	2 050	*976*	9 500	*1 939*	415	*1 186*	11 965	*1 628*	
41 Grundläggning, rivning & komplettering		*0*	875	*417*	5 000	*1 020*	310	*886*	6 185	*841*	
42 Stomme (pelare, balk)		*0*	3 450	*1 643*	11 500	*2 347*	720	*2 057*	15 670	*2 132*	
43 Ytterväggar		*0*	4 300	*2 048*	6 500	*1 327*	1 300	*3 714*	12 100	*1 646*	
44 Innerväggar		*0*	6 075	*2 893*	25 250	*5 153*	1 025	*2 929*	32 350	*4 401*	
45 Bjälklag (bjälklag, golv- och takytskikt)		*0*	6 000	*2 857*	20 500	*4 184*	1 025	*2 929*	27 525	*3 745*	
46 Trappor		*0*	275	*131*	0	*0*	0	*0*	275	*37*	
47 Yttertak		*0*	3 800	*1 810*	14 500	*2 959*	2 050	*5 857*	20 350	*2 769*	
48 Kompletteringar (skärmtak, lastkaj mm)		*0*	100	*48*	0	*0*	0	*0*	100	*14*	
49 Övrigt, inredning, målning, wc, pentry		*0*	2 100	*1 000*	4 000	*816*	525	*1 500*	6 625	*901*	
Summa bygg (netto) enligt ovan	0	*0*	26 975	*12 845*	87 250	*17 806*	6 955	*19 871*	121 180	*16 487*	
Vatten, avlopp inkl spillvatten		*0*	1 250	*595*	500	*102*	175	*500*	1 925	*262*	
Sprinkler		*0*	0	*0*	3 350	*684*	0	*0*	3 350	*456*	
Värme		*0*	1 525	*726*	4 100	*837*	225	*643*	5 850	*796*	
Kyla		*0*	1 020	*486*	5 200	*1 061*	225	*643*	6 445	*877*	
Luftbehandling		*0*	3 060	*1 457*	7 600	*1 551*	500	*1 429*	11 160	*1 518*	
El och tele		*0*	5 100	*2 429*	7 400	*1 510*	650	*1 857*	13 150	*1 789*	
Transport (hiss/rulltrappa)		*0*	3 600	*1 714*	0	*0*	0	*0*	3 600	*490*	
Styr		*0*	820	*390*	1 600	*327*	150	*429*	2 570	*350*	
Övrigt, inredning, arkivutrustning, brukarens inredning se nedan	0	*0*		*0*		*0*		*0*	0	*0*	
Summa Installationer enligt ovan	0	*0*	16 375	*7 798*	29 750	*6 071*	1 925	*5 500*	48 050	*6 537*	
(A) Summa ovan I	17 750	*1 277*	45 400	*21 619*	126 500	*25 816*	9 295	*26 557*	198 945	*27 067*	
APO / AK / Omkostnad inkl tjänstemän	2 840	*204*	7 264	*3 459*	20 240	*4 131*	1 487	*4 249*	31 831	*4 331*	16.0%
Detaljeringspåslag	1 030	*74*	2 633	*1 254*	7 337	*1 497*	539	*1 540*	11 539	*1 570*	5.0%
(B) Summa Entr.kostn exkl arvode	21 620	*1 555*	55 297	*26 332*	154 077	*31 444*	11 321	*32 347*	242 315	*32 968*	
TE projektering & samordning	1 297	*93*	3 318	*1 580*	9 245	*1 887*	679	*1 941*	14 539	*1 978*	6.0%
(C) Entr.kostnad inkl arvode	22 917	*1 649*	58 615	*27 912*	163 322	*33 331*	12 001	*34 287*	256 854	*34 946*	
Entreprenörsarvode ca 10%	2 292	*165*	5 862	*2 791*	16 332	*3 333*	1 200	*3 429*	25 685	*3 495*	10.0%
Avrundning	-8	*-1*	23	*11*	-154	*-31*	-1	*-3*	-140	*-19*	
(D) Entr.kostnad inkl arvode projektering & samordning	25 200	*1 813*	64 500	*30 714*	179 500	*36 633*	13 200	*37 713*	282 400	*38 422*	
Förslag byggherrekostnader											
Projektering	756	*54*	1 935	*921*	5 385	*1 099*	396	*1 131*	8 472	*1 153*	3.0%
Projekt- och byggledning	756	*54*	1 935	*921*	5 385	*1 099*	396	*1 131*	8 472	*1 153*	3.0%
Byggherreadministration	504	*36*	1 290	*614*	3 590	*733*	264	*754*	5 648	*768*	2.0%
Myndighetsavgifter inklusive anslutningsavgifter	504	*36*	1 290	*614*	3 590	*733*	264	*754*	5 648	*768*	2.0%
Byggherrekostnader totalt	2 520	*181*	6 450	*3 071*	17 950	*3 663*	1 320	*3 771*	28 240	*3 842*	
Avrundning		*0*	51	*24*		*0*	-20	*-57*	31	*4*	
Prod.kostnad exkl moms & budgetreserv exkl arkivutrustning	27 720	*1 994*	71 000	*33 810*	197 450	*40 296*	14 500	*41 427*	310 670	*42 268*	
Arkivutrustning, brukarens inredning		*0*		*0*	12 250	*2 500*		*0*	12 250	*1 667*	
Budgetreserv, räknat med 5%, beslutas i samråd med Beställare	1 386	*100*	3 550	*1 690*	10 485	*2 140*	725	*2 071*	16 146	*2 197*	5.0%
Avrundning	-6	*0*	-51	*-24*	-185	*-38*	-25	*-71*	-267	*-36*	
Prod.kostnad exkl mervärdesskatt	29 100	*2 094*	74 500	*35 476*	220 000	*44 898*	15 200	*43 427*	338 800	*46 095*	
Mervärdesskatt	7 275	*523*	18 625	*8 869*	55 000	*11 224*	3 800	*10 857*	84 700	*11 524*	25.0%
Prod.kostnad inkl mervärdesskatt	36 375	*2 617*	93 125	*44 345*	275 000	*56 122*	19 000	*54 287*	423 500	*57 619*	

SC2 - 35 personer - Nationellt filmarvscentrum (höglager)

Baserad på: Lokalprogram Rev 2026-09-03
Kostnadsläge: 2026-05-01
Kalkyldatum: 2026-09-09

Delsumma Utvändiga markarbeten Höglager		Delsumma Kontorsdel Höglager		Delsumma Arkivdel Höglager		Delsumma Nitratfilmsarkiv Höglager		SUMMA HÖGLAGERARKIV Utvändiga markarbeten Kontorsdel, Arkivdel Nitratfilm-/bild-arkiv		
13 900	m2/UMA	2 930	m2 BTA	5 200	m2 BTA	470	m2 BTA	8 600	m2 BTA	
								8 200	m2 BRA	
Tkr	*Kr/m2 UMA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	Tkr	*Kr/m2 BTA*	
17 750	*1 277*		*0*		*0*		*0*	17 750	*2 064*	
	0	2 850	*973*	10 000	*1 923*	550	*1 170*	13 400	*1 558*	
	0	1 250	*427*	5 300	*1 019*	450	*957*	7 000	*814*	
	0	5 000	*1 706*	12 250	*2 356*	1 000	*2 128*	18 250	*2 122*	
	0	6 000	*2 048*	6 900	*1 327*	1 750	*3 723*	14 650	*1 703*	
	0	8 500	*2 901*	26 750	*5 144*	1 400	*2 979*	36 650	*4 262*	
	0	8 300	*2 833*	21 750	*4 183*	1 400	*2 979*	31 450	*3 657*	
	0	500	*171*	0	*0*	0	*0*	500	*58*	
	0	5 300	*1 809*	15 500	*2 981*	2 750	*5 851*	23 550	*2 738*	
	0	150	*51*	0	*0*	0	*0*	150	*17*	
	0	3 000	*1 024*	4 250	*817*	750	*1 596*	8 000	*930*	
0	*0*	38 000	*12 969*	92 700	*17 827*	9 500	*20 213*	140 200	*16 302*	
	0	1 750	*597*	600	*115*	250	*532*	2 600	*302*	
	0	0	*0*	3 500	*673*	0	*0*	3 500	*407*	
	0	2 200	*751*	4 350	*837*	300	*638*	6 850	*797*	
	0	1 500	*512*	5 500	*1 058*	300	*638*	7 300	*849*	
	0	4 200	*1 433*	8 000	*1 538*	750	*1 596*	12 950	*1 506*	
	0	7 100	*2 423*	7 900	*1 519*	900	*1 915*	15 900	*1 849*	
	0	5 000	*1 706*	0	*0*	0	*0*	5 000	*581*	
	0	1 250	*427*	1 700	*327*	200	*426*	3 150	*366*	
0	*0*		*0*		*0*		*0*	0	*0*	
0	*0*	23 000	*7 850*	31 550	*6 067*	2 700	*5 745*	57 250	*6 657*	
17 750	*1 277*	63 850	*21 792*	134 250	*25 817*	12 750	*27 128*	228 600	*26 581*	
2 840	*204*	10 216	*3 487*	21 480	*4 131*	2 040	*4 340*	36 576	*4 253*	16.0%
1 030	*74*	3 703	*1 264*	7 787	*1 497*	740	*1 573*	13 259	*1 542*	5.0%
21 620	*1 555*	77 769	*26 542*	163 517	*31 445*	15 530	*33 041*	278 435	*32 376*	
1 297	*93*	4 666	*1 593*	9 811	*1 887*	932	*1 982*	16 706	*1 943*	6.0%
22 917	*1 649*	82 435	*28 135*	173 327	*33 332*	16 461	*35 024*	295 141	*34 319*	
2 292	*165*	8 244	*2 813*	17 333	*3 333*	1 646	*3 502*	29 514	*3 432*	10.0%
-8	*-1*	321	*110*	-160	*-31*	-107	*-228*	46	*5*	
25 200	*1 813*	91 000	*31 058*	190 500	*36 635*	18 000	*38 299*	324 700	*37 756*	
756	*54*	2 730	*932*	5 715	*1 099*	540	*1 149*	9 741	*1 133*	3.0%
756	*54*	2 730	*932*	5 715	*1 099*	540	*1 149*	9 741	*1 133*	3.0%
504	*36*	1 820	*621*	3 810	*733*	360	*766*	6 494	*755*	2.0%
504	*36*	1 820	*621*	3 810	*733*	360	*766*	6 494	*755*	2.0%
2 520	*181*	9 100	*3 106*	19 050	*3 663*	1 800	*3 830*	32 470	*3 776*	
	0	-100	*-34*	-50	*-10*	200	*426*	50	*6*	
27 720	*1 994*	100 000	*34 130*	209 500	*40 289*	20 000	*42 554*	357 220	*41 537*	
	0		*0*	13 000	*2 500*		*0*	13 000	*1 512*	
1 386	*100*	5 000	*1 706*	11 125	*2 139*	1 000	*2 128*	18 511	*2 152*	5.0%
-6	*0*		*0*	-125	*-24*		*0*	-131	*-15*	
29 100	*2 094*	105 000	*35 836*	233 500	*44 904*	21 000	*44 682*	388 600	*45 186*	
7 275	*523*	26 250	*8 959*	58 375	*11 226*	5 250	*11 170*	97 150	*11 297*	25.0%
36 375	*2 617*	131 250	*44 795*	291 875	*56 130*	26 250	*55 850*	485 750	*56 483*	

ENTREPRENADINDEX

2026-08-19

Huvudgrupper	Aug 2025	Maj 2026	Maj 2026 vs Aug 2025
100 Husbyggnadsentreprenader			
110 Markarbeten			
111 Jordarbeten	146.6	152.9	4.3%
112 Bergarbeten	145.9	151.4	3.8%
114 Trädgårdsarbeten	155.3	161.7	4.1%
115 Betongarbeten	176.5	179.8	1.9%
116 Arbeten med betongpålar	189.0	191.9	1.5%
117 Arbeten med stålpålar	275.9	288.9	4.7%
118 Arbeten med kalkcementpelare	155.4	162.5	4.6%
119 Spontningsarbeten	173.4	180.5	4.1%
120 Byggnadsarbeten			
121 Flerbostadshus och förvaltningsbyggnader med stomme av platsgjuten betong	164.4	167.9	2.1%
122 Flerbostadshus och förvaltningsbyggnader med stomme av prefabricerade betongelement	161.9	165.4	2.2%
123 Byggnader med stomme av trä	160.7	164.6	2.4%
124 Ombyggnader	156.1	160.1	2.6%
125 Köpcentrum och logistikbyggnader med stomme av prefabricerade betongelement	165.4	169.1	2.2%
126 Köpcentrum och logistikbyggnader med stomme av stål	175.2	179.3	2.3%
130 Rörarbeten			
131 Värme- och sanitetsinstallationer i byggnader	151.5	153.9	1.6%
140 Luftbehandling			
141 Ventilationsanläggningar	163.9	165.7	1.1%
150 Elarbeten			
151 Lågspänningsanläggningar	149.6	149.2	-0.3%
152 Installationsarbeten för tele-, data-, och säkerhetsanläggningar	166.5	166.3	-0.1%
153 Hissar och rulltrappor	159.9	159.1	-0.5%

Bilaga 5. Hyreskalkyl

Filminstitutet – nytt arkiv

Beräknad hyreskostnad

11 september 2026

Douglas Martinsson
Paradisco Conseil AB

Bakgrund

Filminstitutet undersöker två format på nytt modernt filmarkiv som skall byggas av extern fastighetsutvecklare och hyras av Filminstitutet långsiktigt

- Filminstitutet har under ungefär en tvåårsperiod undersökt olika alternativ för att samlokalisera sina nuvarande lager och arkiv för att skapa effektivitet i verksamheten och modernisera standarden på arkiven
- I tidigare skeden har det utretts vilken byggnadsform och utförandeform som är lämpliga:
  - Höglager är att föredra framför kompaktarkiv
  - Förhyrning är att föredra framför byggnation i egen regi
- Som följd av detta kommer ett nästa steg vara att precisera höglagerprodukten vidare genom ytterligare projektering för att kunna skapa ett förfrågningsunderlag för potentiella utvecklare av det nya arkivet och, efter färdigställande, hyresvärdar till Filminstitutet
- Under 2026 har olika alternativ avseende innehållet och storleken på arkivet utvärderats med tre huvudspår, enligt nedan i storleksordning från mindre till större:
  - Enbart Filminstitutets arkiv
  - Filminstitutet + SVT + Kungliga Biblioteket
  - Nationellt filmarkiv
- Under processen har alternativet att bygga ett modern filmarkiv för enbart Filminstitutets arkivbehov uteslutits och det återstående valet är nu mellan ett arkiv för Filminstitutets, SVTs och Kungliga Bibliotekets behov, eller ett nationellt filmarkiv

Slutsatser

Totala hyresåtaganden under en 20-årsperiod om 575 eller 823 Mkr – att ställas mot ett uppskattad total investering om 488 eller 705 Mkr, beroende på storleken på arkivet

- Denna rapport syftar till att analysera vad den sannolika lokalkostnaden blir för det nya filmarkivet, baserat på de två återstående alternativen
- Det har förutsatts att Filmarkivet ingår ett 20-årsavtal med s.k. *triple net*-upplägg, dvs att hyresgästen svarar för samtliga drifts- och underhållskostnader förutom fastighetsförsäkring och vissa besiktningar (OVK, energideklaration). På så sätt blir ägandet av filmarkivsfastigheten en attraktiv investeringsprodukt som liknar en svensk 20-årig obligation och bör kunna appelera till en bred bas av investerare, ffa svenska institutioner, infrastrukturinvesterare och fastighetsbolag specialiserade på samhällskritiska verksamheter såsom Vacse och Intea
- Lokalkostnaden för Filminstitutet kommer därmed bestå av dels hyra till fastighetsägare och dels drifts- och underhållskostnader. Hyreskostnaden har därefter delats in i tre komponenter, varav två avser bashyra (marknadsmässig bashyra plus kompensation för icke-avdragsgill moms) och resterande del ett investeringstillägg som är beräknat som en 20-årig annuitet
  - Investeringstillägget har tillkommit här för att beakta att byggnationen av arkivet är väldigt specialiserad och blir hög om ~445 Mkr eller ~510 Mkr (~56-57 tkr per kvm BTA inkl moms + 3 tkr per kvm BTA i antagen byggrättskostnad) i förhållande till jämförbara fastighetsprojekt. Liknande upplägg med investeringstillägg på annuitet över den initiala hyresperioden har blivit mer etablerat på marknaden under senare år, speciellt i avtal med statliga och andra offentliga verksamheter inom samhällskritisk infrastruktur såsom Svenska Kraftnäts nya huvudkontor i Solna (utvecklare: NCC/framtida ägare: Folksam) och Västerås nya häkte (utvecklare/framtida ägare: Intea)
- Den totala lokalkostnaden, inkl kostnader för drift och underhåll, beräknas uppgå till **~25 Mkr och ~29 Mkr per år** (2026 års prisläge) för det mindre alternativ respektive det nationella arkivsalternativet, vilket motsvarar uppskattade totala kostnader under en 20-årsperiod om **~558 Mkr respektive ~637 Mkr** plus därtill driftskostnader om **45-40 Mkr** för samma period
- Under dessa förutsättningar och antaganden väntas en investerare/utvecklare få en genomsnittlig avkastning per år (obelånad IRR) om 5.9%, eller närmare 8% med bankfinansiering – vilket bör anses vara rimligt i förhållande till den låga motpartsrisken

Storlekar och byggkostnader

Utvecklingsbudget

		Filminstitutet + SVT + KB		Nationellt Filmarkiv	
Storlek	LOA	6,992		8,200	
	BTA	7,350		8,600	
	LOA/BTA	95.1%		95.3%	
		kr	kr/kvm BTA	kr	kr/kvm BTA
Kostnader	Markförvärv	22,050,000	3,000	25,800,000	3,000
	Markarbeten	25,208,337	3,430	25,208,337	2,931
	Entreprenad	242,792,064	33,033	282,740,552	32,877
	Risk	16,146,012	2,197	18,511,054	2,152
	Byggherre	22,591,944	3,074	25,976,078	3,020
	Anslutningsavgifter	5,647,986	768	6,494,020	755
	Egna arbeten	12,250,000	1,667	13,000,000	1,512
	Projektering	14,538,901	1,978	16,706,088	1,943
	Moms	83,381,814	11,344	95,535,527	11,109
	Totalt, inkl moms	**444,607,058**	**60,491**	**509,971,655**	**59,299**
	Totalt, exkl moms	**361,225,243**	**49,146**	**414,436,128**	**48,190**

- Tabellen sammanfattar de byggkostnader som är förenliga med utvecklingen av arkivet
- Givet att det antas att byggas som en lager-/logisitikbyggnad utvändigt men med en väldigt hög specificering på insidan för att klara klimatkrav och annat kopplat till verksamheten blir byggkostnaden osedvanligt hög i förhållande till jämförbara project
- I tillägg tillkommer moms som ej är avdragsgill och belastar byggkalkylen med 25%
- Kvadratmeterkostnaden skiljer sig inte nämnvärt i de båda alternativen, annat än att besparingar kan göras på markarbeten och delvis anslutningsavgifterna

Driftskostnader

Driftskostnadsbudget

		Filminstitutet + SVT + KB		Nationellt Filmarkiv	
Storlek	LOA	6,992		8,200	
	BTA	7,350		8,600	
	LOA/BTA	95.1%		95.3%	
		kr	kr/kvm LOA	kr	kr/kvm LOA
Fastighetsrelaterade kostnader	Energi	349,575	50	410,000	50
	VA/avfall	17,479	3	20,500	3
	El	454,448	65	533,000	65
	Kyla	-	-	-	-
	Fastighetsskötsel	302,965	43	355,333	43
	Försäkring	48,941	7	57,400	7
	ÖVrigt	34,958	5	41,000	5
	Reparationer	75,000	11	75,000	9
	Underhåll	75,000	11	75,000	9
	Fastighetsskatt	-	-	-	-
	Tomträttsavgäld/arrende	-	-	-	-
	Totalt	**1,358,364**	**194**	**1,567,233**	**191**
	varav FI	***1,274,466***	***182***	***1,468,833***	***179***

- Tabellen till höger sammanfattar de kostnader som traditionellt belastar en fastighetsägares driftnetto
- Flera av poster ersätts av hyresgästen genom hyrestillägg, såsom för fastighetsskatt och olika förbrukningsmedia
- Här förutsetts att arkivet kommer att förhyras under ett s.k. triple net-upplägg där hyresgästen har egna abonnemang för värme, kyla, vatten/VA, fastighetsel (verksamhetsel åligger alltid HG) samt svarar för daglig skötsel (städing, snöröjning…) och reparation och underhåll
- Av fastighetens total driftskostnader om SEK ~1.4m eller SEK ~1.6m landar merparten på Filminstitutet, beroende på val av omfattning på arkivet
- Reparationer och underhåller är schablonerade, och förväntas vara låga eller till och med 0 kr under de första åren efter färdigställande och bli högre framförallt efter år 10 när vissa komponenter till installationer m.m. behöver bytas ut eller repareras

Hyreskostnader – metod

Fördelning av hyreskomponenterna

Bashyra - marknadsmässig

- Nybyggda logistikfastigheter i Stor-Stockholm hyrs för närvarande ut på en hyresnivå om ca **1,200 kr/kvm**
- Denna har tagits fram baserat på uthyrningar gjorda i Brunna (Upplands-Bro) och Almnäs (Södertälje)
- Indexeras enligt KPI med basår oktober året då avtal ingås

Bashyra - momskompensation

- Då byggkostnaderna åläggs med moms om 25% fördyras utvecklarens project
- Därmed tillkommer en moms-kompensation som bakas in i bashyran; viktigt dock att i alla skeden hålla denna separerad för att tillse att bashyran fortsatt är marknadsmässig
- Här har den totala momskostnaden som belastar projektet fördelats ut jämnt över hyresperioden

Investeringstillägg

- På grund av den omfattande specifikationen för byggprojektet så är det rimligt att den ”överskjutande” delen läggs som en annuitet som avbetalas under den initiala 20-åriga hyresperioden
- Detta tillägg kan komma att öka/minska under projektets gång beroende på om Filminstitutet gör vissa ÄTA-beställningar
- Beloppet att kompensera genom annuitet har satts så att utvecklarens proejktmarginal blir 15%
- Annuitetsräntan har satts till 3.70% vilket motsvarar en 10-årig svensk obligation (3.22% per 11 september 2026) med ~50 punkters riskpåslag

Total bashyra som ligger till grund för det långsiktiga marknadsvärdet på fastigheten

Tidsbegränsat tillägg som beaktar

Hyreskostnader – beräkningar

Totala lokalkostnaden för arkivet blir omkring 25-29 Mkr per år

Överblick lokalkostnader

	Filminstitutet + SVT + KB	Nationellt Filmarkiv
Bashyra - marknad	8,389,800 kr per år *1,200 kr/kvm*	9,840,000 kr per år *1,200 kr/kvm*
Bashyra - momskomp.	3,772,310 kr per år *540 kr/kvm*	4,342,759 kr per år *530 kr/kvm*
Investerings-tillägg	11,738,634 kr per år *1,679 kr/kvm*	12,982,279 kr per år *1,583 kr/kvm*
Driftskostnader	1,274,466 kr per år *182 kr/kvm*	1,468,833 kr per år *179 kr/kvm*
TOTALT	25,175,211 kr per år *3,601 kr/kvm*	28,633,871 kr per år *3,492 kr/kvm*

- Baserat på denna metod, de preliminära kostnadskalkyler och de antaganden som är gjorda enligt tidigare presenterat häri landar analysen i att lokalkostnaden för Filminstituet uppgår till:
  - 25.2 Mkr per år (3,601 kr/kvm) för det mindre arkiv-alternativet, och
  - 28.6 Mkr per år (3,492 kr/kvm) för det nationella filmarkivet, i båda fallen beräknade enligt aktuella penningsvärden
- Total hyreskostnad under 20-årsperioden blir 558.4 Mkr respektive 636.9 Mkr för de respektive alternativen. Driftskostnader tillkommer om 34.5 Mkr respektive 39.8 Mkr för samma 20-årsperiod.
  - Baserat på indexering av bashyra och driftskostnader enligt Konjunkturinstitutets prognos från juni 2026